

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

**Onderwijsinspectie**

Hendrik Consciencegebouw  
Koning Albert II-laan 15  
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be  
www.onderwijsinspectie.be

---

**Verslag over de doorlichting van Scheppersinstituut te MECHELEN**

---

|                                             |                                                            |
|---------------------------------------------|------------------------------------------------------------|
| Hoofdstructuur                              | voltijds secundair onderwijs                               |
| Instellingsnummer                           | 30742                                                      |
| Instelling                                  | Scheppersinstituut                                         |
| Directeur                                   | Marc VERCAUTEREN                                           |
| Adres                                       | Melaan 16 - 2800 MECHELEN                                  |
| Telefoon                                    | 015-28.79.10                                               |
| Fax                                         | 015-28.79.15                                               |
| E-mail                                      | aso@scheppers-mechelen.be                                  |
| Website                                     | http://www.scheppers-mechelen.be                           |
| Bestuur van de instelling                   | VZW Scheppers Mechelen                                     |
| Adres                                       | Melaan 16 - 2800 MECHELEN                                  |
| Scholengemeenschap                          | SGKSO Regio Mechelen                                       |
| Adres                                       | Melaan 6 - 2800 MECHELEN                                   |
| CLB                                         | Vrij CLB Het Kompas                                        |
| Adres                                       | Vijfhoek 1_A - 2800 MECHELEN                               |
| Dagen van het doorlichtingsbezoek           | 18/03/2013, 19/03/2013, 20/03/2013, 21/03/2013, 22/03/2013 |
| Einddatum van het doorlichtingsbezoek       | 22/03/2013                                                 |
| Datum bespreking verslag met de instelling  | 03/05/2013                                                 |
| Samenstelling inspectieteam                 |                                                            |
| Inspecteur-verslaggever                     | Alex Maes                                                  |
| Teamleden                                   | Henk Fories<br>Wouter Schelfhout<br>Vinciane Vanderheyde   |
| Deskundige(n) behorend tot de administratie | nihil                                                      |
| Externe deskundige(n)                       | nihil                                                      |

# INHOUDSTAFEL

|                                                                                                                                                                                                                           |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>INLEIDING .....</b>                                                                                                                                                                                                    | <b>4</b>  |
| <b>1 SAMENVATTING .....</b>                                                                                                                                                                                               | <b>6</b>  |
| <b>2 DOORLICHTINGSFOCUS.....</b>                                                                                                                                                                                          | <b>8</b>  |
| 2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus.....                                                                                                                                                                     | 8         |
| 2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....                                                                                                                                                   | 8         |
| <b>3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING? .....</b>                                                                                                                                                          | <b>9</b>  |
| 3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden? .....                                                                                                                                                                 | 9         |
| 3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen? .....                                                                                                                                                             | 9         |
| 3.1.1.1 Socio-economische initiatie in het tweede leerjaar A van de basisoptie Moderne wetenschappen (leerplan D/2011/7841/009) .....                                                                                     | 9         |
| 3.1.1.2 Techniek in A-stroom (leerplan D/2010/7841/017) .....                                                                                                                                                             | 11        |
| 3.1.1.3 Economie in aso tweede graad in de studierichting Economie en in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wiskunde (leerplannen D/2006/0279/050 en D/2006/0279/051).....         | 13        |
| 3.1.1.4 Wiskunde in aso tweede graad in de studierichtingen Economie en Latijn en in aso derde graad in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan D/2002/0279/047 en D/2004/0279/021).....                         | 15        |
| 3.1.1.5 Frans in aso tweede graad in de studierichting Wetenschappen (leerplannen D/2006/0279/004 en D/2012/7841/007).....                                                                                                | 17        |
| 3.1.1.6 Engels en Frans in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen, Latijn-moderne talen, Moderne talen-wetenschappen, Moderne talen-wiskunde (leerplannen D/2006/0279/041 en D/2006/0279/005)..... | 19        |
| 3.1.1.7 Wiskunde in aso derde graad in de studierichting Economie-wiskunde (leerplan D/2004/0279/019).....                                                                                                                | 23        |
| 3.1.1.8 Wiskunde in aso derde graad in de studierichting Latijn-wiskunde (leerplan D/2004/0279/019).....                                                                                                                  | 26        |
| 3.1.1.9 Frans in aso derde graad in de studierichting Wetenschappen-wiskunde (leerplan D/2004/0279/033).....                                                                                                              | 28        |
| 3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....                                                                                                                                                        | 30        |
| 3.2 Respecteert de school de overige reglementering?.....                                                                                                                                                                 | 31        |
| <b>4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT? .....</b>                                                                                                                                                                      | <b>32</b> |
| 4.1 Professionalisering .....                                                                                                                                                                                             | 32        |
| 4.1.1 Deskundigheidsbevordering .....                                                                                                                                                                                     | 32        |
| 4.2 Welzijn.....                                                                                                                                                                                                          | 33        |
| 4.3 Begeleiding.....                                                                                                                                                                                                      | 33        |
| 4.3.1 Leerbegeleiding .....                                                                                                                                                                                               | 33        |
| 4.4 Evaluatie.....                                                                                                                                                                                                        | 34        |
| 4.4.1 Evaluatiepraktijk .....                                                                                                                                                                                             | 34        |
| 4.4.2 Rapporteringspraktijk .....                                                                                                                                                                                         | 36        |
| <b>5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL.....</b>                                                                                                                                                                               | <b>37</b> |
| <b>6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL.....</b>                                                                                                                                                                           | <b>39</b> |
| 6.1 Wat doet de school goed?.....                                                                                                                                                                                         | 39        |
| 6.2 Wat kan de school verbeteren? .....                                                                                                                                                                                   | 39        |

|          |                                                                          |           |
|----------|--------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 6.3      | Wat moet de school verbeteren?.....                                      | 40        |
| <b>7</b> | <b>ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG .....</b>                         | <b>41</b> |
| 7.1      | Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg .....       | 41        |
| 7.2      | Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg ..... | 41        |

## INLEIDING

### De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
  2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
  3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

### Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op [www.doorlichtingsverslagen.be](http://www.doorlichtingsverslagen.be).

### Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de instelling een selectie van de onderwijsreglementering:
  - een selectie van structuuronderdelen om het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen na te gaan. Hierbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
    - o het onderwijsaanbod
    - o de uitrusting
    - o de evaluatiepraktijk
    - o de leerbegeleiding
  - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden
  - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
  - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
  - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
  - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de instelling dit na?
  - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?
3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

### **Het onderzoek naar de hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid**

De controle van de erkenningsvoorwaarden betreffende de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de instelling vindt gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle resulteert in een afzonderlijk verslag dat bij het doorlichtingsverslag wordt gevoegd en eveneens verschijnt op [www.doorlichtingsverslagen.be](http://www.doorlichtingsverslagen.be).

### **Het advies**

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

### **Tot slot**

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders, leerlingen of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

[www.onderwijsinspectie.be](http://www.onderwijsinspectie.be) en [www.doorlichtingsverslagen.be](http://www.doorlichtingsverslagen.be)

# 1 SAMENVATTING

Het Scheppersinstituut biedt enkel aso-studierichtingen aan met naast een A-stroom in de eerste graad een breed spectrum van structuuronderdelen in de bovenbouw. Het volledige aanbod is gevestigd op één campus. De school wil vanuit haar opvoedingsproject jongeren begeleiden en kansen bieden bij de ontplooiing van de gehele persoon. De onderwijskundige taak van de school wordt geplaatst in het perspectief van het voorbereiden van leerlingen op het hoger onderwijs.

De school wordt geleid door een directeur en een adjunct-directeur die een open en laagdrempelig beleid voeren. Zij slagen erin een aangenaam leer- en leefklimaat te scheppen met aandacht voor zorg en respect voor iedereen, zodat heel wat leerlingen hun schoolloopbaan succesvol kunnen beëindigen. Het directieteam dat vooral de goede initiatieven wil borgen, betreft meerdere schoolpartners bij de ontwikkeling van nieuwe ideeën om tot besluiten te komen. Voorlopig mist het beleid een geconcretiseerd kwaliteitszorgsysteem waar duidelijke visies met prioriteiten en toekomstdoelen worden vooropgesteld. Tijdens de doorlichting is vastgesteld dat de school nog mogelijkheden heeft om de opvolging en de aansturing van de vakgroepwerking, de leerplanrealisatie en de kwaliteit van de onderzochte processen doeltreffender aan te pakken en te verbeteren.

Het erkenningsonderzoek met betrekking tot de doorgelichte vakken en de structuuronderdelen levert een geschakeerd beeld op. In de eerste graad voldoet de leerplanrealisatie niet voor de vakken techniek en socio-economische initiatie. In de tweede graad voldoet de leerplanrealisatie voor de vakken economie en wiskunde in de studierichting Economie en voor het vak wiskunde in de studierichting Latijn. De leerplandoelstellingen voor het vak Frans in het structuuronderdeel Wetenschappen worden niet voldoende bereikt. De vakken economie in de derde graad Economie-moderne talen en in Economie-wiskunde, wiskunde in Humane wetenschappen en Latijn-wiskunde en Frans in het structuuronderdeel Wetenschappen-wiskunde kregen een positieve beoordeling. Daarentegen voldoet de leerplanrealisatie niet voor wiskunde in de studierichting Economie-wiskunde en voor de vakken Engels en Frans in de pool Moderne talen.

De leerbegeleiding neemt een fundamentele plaats in binnen het schoolproject. Er zijn tal van initiatieven die illustreren dat dit proces in volle ontwikkeling is. De school heeft oog voor leerlingen met studieproblemen, leerstoornissen of met talige achterstanden. Hiervoor kan het beleid rekenen op de leerlingenbegeleiding en op heel wat professioneel ingestelde personeelsleden om de zorg voor de leerlingen te verbreden. De gevolgde inhaallessen, de gegeven remediëring of de andere begeleidingsinitiatieven worden echter niet bijgehouden in het leerlingvolgsysteem. Door het ontbreken van duidelijke afspraken en opvolging blijft de leerbegeleiding soms nog beperkt. De doeltreffendheid van de leerbegeleiding wordt nauwelijks gemeten.

Het is voor de school moeilijk om een totaalbeeld te geven van de prioritaire nascholingsnoden. Deze worden niet systematisch geïnventariseerd en er is geen nascholingsplan. De deskundigheidsbevordering is voorlopig weinig doelgericht uitgewerkt. Net zoals bij alle processen legt de directie de verantwoordelijkheid voor de eigen kwaliteitsverbetering bij de vakgroepen. De directie ondersteunt doorgaans wel de initiatieven van de leraren en de vakgroepen die zich wensen te professionaliseren. De deskundigheidsontwikkeling staat echter nog niet genoeg in dienst van een gerichte kwaliteitsverbetering van het onderwijs.

De evaluatie verloopt eerder traditioneel en is weinig gericht op nieuwe ontwikkelingen. Voor de vakken waar tekorten werden vastgesteld, geldt dat de evaluatiepraktijk voor verbetering vatbaar is. Veelal wordt het meten van de bereikte leerplandoelstellingen niet als uitgangspunt genomen waardoor de evaluatie niet evenwichtig en onvoldoende doelmatig wordt.

Op het vlak van regelgeving ontbreekt een uitgewerkt nascholingsplan en de functionerings- en evaluatiegesprekken zijn nog niet opgestart. De remediëringsmaatregelen en de motivering van de B- en C-attesten moeten efficiënter onderbouwd worden. Vakantietaken en -werken worden volgens de informatie van het schoolreglement niet correct toegepast.

De onderwijsinspectie besluit de doorlichting met een 'gunstig advies beperkt in de tijd'. De vastgestelde tekorten in de leerplanrealisatie en de inbreuken tegen de regelgeving worden door de inspectie opgevolgd.

## 2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

### 2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

| Structuuronderdeel                      | Basisvorming  | Specifiek gedeelte          |
|-----------------------------------------|---------------|-----------------------------|
| Graad 1 A                               | techniek      |                             |
| Graad 1 Latijn                          | techniek      |                             |
| Graad 1 Moderne wetenschappen           | techniek      | socio-economische initiatie |
| Graad 2 ASO Economie                    | wiskunde      | economie                    |
| Graad 2 ASO Latijn                      | wiskunde      |                             |
| Graad 2 ASO Wetenschappen               | Frans         |                             |
| Graad 3 ASO Economie-moderne talen      | Engels, Frans | economie, Engels, Frans     |
| Graad 3 ASO Economie-wiskunde           | wiskunde      | economie, wiskunde          |
| Graad 3 ASO Humane wetenschappen        | wiskunde      |                             |
| Graad 3 ASO Latijn-moderne talen        | Engels, Frans | Engels, Frans               |
| Graad 3 ASO Latijn-wiskunde             | wiskunde      | wiskunde                    |
| Graad 3 ASO Moderne talen-wetenschappen | Engels, Frans | Engels, Frans               |
| Graad 3 ASO Moderne talen-wiskunde      | Engels, Frans | Engels, Frans               |
| Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde      | Frans         |                             |

### 2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

#### Personeel

##### Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

#### Logistiek

##### Welzijn

Veiligheid

Gezondheid en hygiëne

Milieu

#### Onderwijs

##### Begeleiding

Leerbegeleiding

#### Onderwijs

##### Evaluatie

Evaluatiepraktijk

Rapporteringspraktijk



### 3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

#### 3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

##### 3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

##### 3.1.1.1 Socio-economische initiatie in het tweede leerjaar A van de basisoptie Moderne wetenschappen (leerplan D/2011/7841/009)

###### Voldoet niet

De leerplanrealisatie is niet volledig. Dit is vooral te wijten aan de afwezigheid van dwarsverbindingen met het onderdeel wetenschappelijk werk via projecten. De evaluatie is, uitgezonderd de afwezigheid van geëvalueerde projecten, voldoende valide.

**Onderwijsaanbod** De leerplandoelen voor socio-economische initiatie worden onvoldoende gerealiseerd. Dit is vooral te wijten aan de afwezigheid van het werken aan dwarsverbindingen met het onderdeel wetenschappelijk werk via projecten. Daardoor is er onvoldoende aandacht voor de relatie tussen wetenschap en samenleving (MW9-10). Vorig schooljaar waren er ook hiaten qua leerplanrealisatie op het vlak van de thema's participatie, solidariteit, mobiliteit, milieu, begroting (SEI2), die deels te wijten zijn aan een vervanging en veel lesuitval. Verder gaat er ook nog onvoldoende aandacht naar de leerplandoelen rond onderzoekend leren (MW1 – MW8), alhoewel er op dat vlak al zinvolle initiatieven worden genomen via enkele opdrachten (participatie, inkomsten uit beleggingsvormen). Momenteel wordt er vooral gebruik gemaakt van activerende onderwijsleergesprekken en levendig frontaal doceren. Voor een aantal meer competentiegerichte leerplandoelen (bijv. loonberekening) worden wel extra oefenmomenten voorzien. Er wordt veel aandacht besteed aan de actualiteit, maar dit wordt niet opgenomen als deel van de cursus. De integratie van ICT is beperkt.

**Onderwijsorganisatie** De school kiest ervoor het leerplan Moderne wetenschappen op te splitsen over drie verschillende vakken: wetenschappelijk werk (2 lessen), socio-economische initiatie (2 lessen) en humane wetenschappen (1 lesuur). Dit stemt niet overeen met het leerplan waar men opteert voor een basisoptie van 5 uur per week gespreid over twee vakken. De gecreëerde situatie staat ook in tegenstelling tot de verwachting van het leerplan om te werken aan meer dwarsverbindingen op basis van overleg en afspraken. Bovendien bemoeilijkt deze versnippering de uitwerking van grotere projecten en opdrachten op het vlak van onderzoekend leren.

**Uitrusting** De materiële uitrusting voldoet. De ruime lokalen zijn uitgerust met digitale borden. De ICT-lokalen en het open leercentrum zijn voldoende beschikbaar. Er is ook mogelijkheid tot het gebruik van laptops, maar deze zijn verouderd. Alle leerlingen hebben toegang tot een website waarop kranten kunnen worden geraadpleegd.

**Evaluatiepraktijk** De permanente evaluatie is voldoende representatief voor het geheel van de leerplandoelen, voldoende transparant en eenduidig te begrijpen. Er is aandacht voor zowel reproductieve vragen als toepassingsvragen en in mindere mate inzichtelijke vragen. De leerlingen halen overwegend goede jaarresultaten. Vorig schooljaar bleef de evaluatie in de loop van het derde trimester wel beperkt, waardoor deze voor die periode niet valide was. De aanpak van permanente evaluatie conflicteert met de examenperiodes in die zin dat er de weken voorafgaand aan de examens geen toetsen meer mogen worden afgenomen. Bepaalde leerstof die inhoudelijk aansluit bij het ene trimester moet dus lang erna nog worden bevraagd tijdens het volgende trimester. Op sommige toetsen liggen de klasgemiddelden ook laag. Binnen het systeem van permanente evaluatie - die in feite neerkomt op gespreide evaluatie - worden deze leerinhouden dus niet meer opnieuw bevraagd. Op deze wijze vormt de evaluatie slechts in beperkte mate een ondersteuning voor het leerproces. Sporadisch wordt er bij zwakke punten wel een remediëringstoets gegeven waarvan de punten dan worden verrekend in het eindtotaal.

**Leerbegeleiding** De leerlingen worden ondersteund bij hun leerprocessen. Enerzijds gebeurt dit door differentiatie tijdens de lessen, waarbij er ook voldoende aandacht is voor de zwakkere leerlingen. Anderzijds hebben de leerlingen de mogelijkheid om bijkomende oefeningen of bijlessen te vragen, maar hiervan wordt maar sporadisch gebruik gemaakt. Binnen de hiervoor geschetste aanpak lijkt er echter geen nood meer te bestaan aan bijkomende remediëring.

Er wordt aandacht geschonken aan het geven van studietips en aan de nodige herhaling voor en feedback na toetsen en examens. Studievaardigheden, zoals het leren schematiseren, krijgen op een relevante wijze aandacht.

**Deskundigheidsbevordering** Er is een vakgroepwerking. Binnen de eerste graad zelf bleef het noodzakelijke overleg met de betrokken leraren van het onderdeel wetenschappelijk werk tot op heden te beperkt. Dit heeft geleid tot een duidelijk manco bij de leerplanrealisatie. Verder zijn er specifiek voor het onderdeel socio-economische initiatie nog uitdagingen met betrekking tot de uitwerking van activerende opdrachten en de integratie van ICT. De aandacht voor nascholing is beperkt. De inzet en werkkraft van de vakgroep geeft echter voldoende vertrouwen dat de hiervoor gestelde uitdagingen op een professionele wijze zullen worden aangeaan.

### 3.1.1.2 Techniek in A-stroom (leerplan D/2010/7841/017)

#### **Voldoet niet**

De eindtermen en leerplandoelstellingen worden in onvoldoende mate gerealiseerd. De school beschikt niet over de minimale materiële vereisten.

**Onderwijsaanbod** De leerplanrealisatie wordt gehypothekeerd door organisatorische factoren en het niet beschikken over alle materiële middelen. De twee lestijden techniek worden, met uitzondering van één klas, in de beide leerjaren verspreid over de lesweek aangeboden. De lestijd techniek beperkt zich in sommige klassen tot een dertigtal minuten. De oorzaken hiervan zijn de verre verplaatsingen van de leerlingen bij de leswisselingen en de voorbereidingstijd voorafgaand aan de opstart van een project. Ook zijn alle klasgroepen veel te groot om op een verantwoorde en veilige manier les te kunnen geven. De grootte van de klasgroepen varieert van 20 tot 23 leerlingen. Het leerplan geeft aan om het aantal leerlingen per lesactiviteit te beperken tot 12 à 16. Dat heeft als repercussie dat meerdere leerlingen tijdens de middag de realisatie van hun oefeningen moeten verder zetten. Veelal is er dan een overrompeling van leerlingen (tot 50 lln.) in de techniekklass zodat het onmogelijk wordt om veilig en zinvol te werken. In sommige gevallen worden de oefeningen thuis afgewerkt. De leraren zijn niet in de mogelijkheid om binnen dat tijdsbestek en met deze grote groepen de eindtermen en de leerplandoelstellingen in voldoende mate te bereiken, om de veiligheid van iedereen te garanderen en om de kwaliteit te waarborgen. Door deze situatie missen de projecten diversiteit en diepgang waardoor de technische geletterdheid van de leerlingen een te oppervlakkig niveau bereikt.

Toch doet het lerarenteam inspanningen om over de twee leerjaren heen de vijf verplichte toepassingsgebieden min of meer aan te bieden. De toepassingsgebieden 'energie' en 'constructie' komen redelijk goed aan bod; 'ICT', 'biochemie' en 'transport' in veel mindere mate. Een groot deel van de projecten krijgt vooral een theoretische benadering. Het doorlopen van het technisch proces en de opname van de kerncomponent 'het technisch systeem' staan doorgaans voorop bij de realisaties. De jaarplannen maken niet duidelijk of de evenwichtige verhouding tussen de dimensies 'hanteren' en 'duiden & begrijpen' gerespecteerd wordt. De toegepaste leerlijn is voor verbetering vatbaar zodat de evolutie van sterk gestuurde naar meer open opdrachten en van aanvankelijk eenvoudige naar meer complexere techniekprojecten meer het uitgangspunt wordt. Het overgrote deel van de projecten is inhoudelijk sterk bepaald waardoor de creativiteit van de leerlingen en het leren maken van keuzes, gebaseerd op verkregen inzichten en opgedane ervaringen, worden ingeperkt. De leerlingen worden te weinig aan uitdagingen in de vorm van 'denkend handelen' onderworpen en de oefeningen met een verrassingseffect worden zelden op een experimentele of inductieve manier benaderd. De technische meerwaarde van alle oefeningen wordt onvoldoende vooraf bepaald of ingeschat. Het verschil tussen knutseloefeningen en techniekopdrachten is soms vaag.

**Uitrusting** Hoewel de basisgereedschappen voorhanden zijn en het vaklokaal voorzien is van een digitaal bord, voldoen de minimale materiële vereisten niet. Zo zijn er geen computers voor de leerlingen aanwezig die onmiddellijk inzetbaar zijn tijdens de les techniek. Ook zijn de voorzieningen om ICT ruimer toe te passen dan louter computergebruik, zoals bijvoorbeeld het gebruik van een digitale camera, niet ter beschikking. In het technieklokaal zijn geen ergonomisch aangepaste werktafels. De kolomboormachines zijn niet veilig opgesteld en de veiligheidsinstructiekaarten werden pas tijdens de doorlichtingsweek aangebracht. Niet alle didactische borden zijn veilig uitgewerkt. Er is onvoldoende berging.

**Evaluatiepraktijk** Vorig schooljaar berustte de evaluatie op persoonlijk werk en toetsen. Vanaf dit schooljaar is de school gestart met een vorm van permanente evaluatie, hoewel deze meer de vorm van gespreide evaluatie aanneemt. De gemaakte evaluaties zijn leerplandoelstellingsgericht maar te beperkt om een valide en representatief beeld te kunnen geven van de volledige leerplanrealisatie. Ook is de evaluatie voornamelijk gebaseerd op de kennisvragen van het werkboek. De bereikte competenties worden per individuele leerling niet bijgehouden zodat het vak techniek nauwelijks een oriënterend karakter krijgt tijdens de klassenraden en de deliberaties. Doorgaans zijn de scores op de rapporten voor het vak techniek goed.

**Leerbegeleiding** De leerlingen worden actief betrokken tijdens het onderwijsleerproces en krijgen in de mate van het mogelijke ondersteuning tijdens het uitvoeren van hun projectopdrachten. De leraren hebben oog voor succesbeleving door de leerlingen. De leerbegeleiding wordt tijdens de lespraktijk sterk beïnvloed door de te grote klassen. Hoewel er tijdens het leerproces afwisseling zit in de werkvormen is het gedifferentieerd werken zo goed als onmogelijk. Door het ontbreken van ICT-voorzieningen worden onderzoeksopdrachten en het gebruik van tools niet aangereikt. Het gebruikte werkboek bepaalt voornamelijk de leidraad van lessen. De meeste didactische borden zijn niet zichtbaar opgesteld, zodat de leraar deze niet onmiddellijk kan gebruiken om de lessen aanschouwelijk te onderbouwen. De tijd voor remediëring tijdens de middag wordt vooral gebruikt om oefeningen af te werken.

**Deskundigheidsbevordering** De leraren zoeken naar de beste oplossingen om het vak techniek hedendaags en binnen de leefwereld van de leerlingen te brengen. Ze volgen hiervoor regelmatig nascholingen die vooral in het perspectief van het vak techniek staan. Pedagogisch-didactische vormingsmomenten worden dikwijls aangereikt op pedagogische studiedagen. De vakwerkgroep komt regelmatig samen om de leerprocessen en de programma's beter op elkaar af te stemmen. Ervaringen worden gedeeld en nascholingen gemultipliseerd.

### 3.1.1.3 Economie in aso tweede graad in de studierichting Economie en in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wiskunde (leerplannen D/2006/0279/050 en D/2006/0279/051)

#### **Voldoet**

De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden nagenoeg volledig gerealiseerd. Alle leerplandoelen komen op een evenwichtige wijze en met meer dan voldoende diepgang aan bod. De evaluatie is voldoende valide en transparant.

**Onderwijsaanbod** De eindtermen en leerplandoelen voor economie in het specifiek gedeelte van de tweede graad Economie worden voldoende gerealiseerd. Er wordt gebruik gemaakt van activerende onderwijsleergesprekken en levendig frontaal doceren. Daarnaast is er veel aandacht voor de integratie van actualiteit en voor het werken aan een aantal meer competentiegerichte leerplandoelen via relevante opdrachten, waarbij gebruik wordt gemaakt van ICT. Hierdoor wordt voldoende aandacht geschonken aan het begeleid zelfstandig leren, ook als basis voor 'leren leren' en voor het werken aan onderzoekscompetentie. De leerlingen bezoeken bedrijven. Gelinkt aan de micro-economische leerplandoelen wordt ook relevante aandacht geschonken aan het bijbrengen van een basis voor het boekhouden, wat een mogelijke overgang naar een studierichting met een uitgebreider pakket boekhouden in de derde graad vergemakkelijkt. Daarnaast is er aandacht voor ondernemerscompetentie via het werken aan een gesimuleerde onderneming.

De eindtermen en leerplandoelen voor economie in de derde graad worden voldoende gerealiseerd. Er wordt hierbij gebruikgemaakt van een zelf samengestelde, actuele en goed gestructureerde cursus. Hierdoor krijgen de leerlingen een stevige basis mee op het vlak van de micro- en macro-economische theorie. Daarbij is er relevante aandacht voor de integratie van actualiteit en ICT. Verder wordt er ook gewerkt met grotere opdrachten en begeleid zelfstandig leren (overheidsingrijpen en het Keynesiaans model, tenminste indien er tijd voor is). De leerinhouden bedrijfswetenschappen worden in verhouding beperkter behandeld. Toch is er voldoende sensibilisering van de leerlingen voor het belang van dit onderdeel van het leerplan via bedrijfsbezoeken met nabesprekingen en door sprekers uit te nodigen voor de klas. Verder kunnen de leerlingen, binnen twee complementaire seminarie-uren, kiezen voor de uitwerking van een minionderneming, waarin verschillende bedrijfseconomische inzichten in de praktijk kunnen worden ervaren. De keuze voor dit arbeidsintensieve initiatief blijft echter beperkt. De leerlingen kunnen ook kiezen voor seminars die geen verdieping vormen van het specifieke gedeelte.

Er wordt binnen een leerlijn, die al start in het eerste leerjaar van de tweede graad, via verschillende opdrachten aandacht besteed aan het werken aan onderzoekscompetentie. In III,1 gaan de leerlingen op uitgebreider onderzoek rond productdifferentiatie van een zelfgekozen product. Er zijn daarbij goede aanzetten tot oriëntatie op een onderzoeksprobleem (SET16) en ondersteuning van het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van de onderzoeksopdrachten (SET17). De mate waarin de rapportering en evaluatie gepaard gaat met de nodige confrontatie van standpunten (SET18) blijft nog veeleer beperkt. Het voorbije schooljaar kon in het tweede leerjaar van de derde graad de

grotere opdracht die voorzien wordt voor het werken aan onderzoekscompetentie niet meer worden uitgevoerd doordat de leerlingen zeer intensief moesten werken aan een eindwerk. In het kader van dit eindwerk krijgen de leerlingen weliswaar een algemene basis mee op het vlak van onderzoekscompetentie, maar het onderwerp wordt gekozen door de leerlingen zelf waardoor het voor de meeste leerlingen niet poolgebonden is. Dit schooljaar wordt opnieuw gezocht naar mogelijkheden om de poolgebonden opdracht uit te voeren.

**Uitrusting** De materiële uitrusting voldoet. De ruime lokalen zijn uitgerust met digitale borden. De ICT-lokalen en het open leercentrum zijn voldoende beschikbaar. Er is ook mogelijkheid tot het gebruik van laptops, maar deze zijn verouderd. Alle leerlingen hebben toegang tot een website waarop kranten kunnen worden geraadpleegd.

**Evaluatiepraktijk** De evaluatie is voldoende representatief voor het geheel van de leerplandoelen, voldoende transparant en eenduidig te begrijpen. Er zijn voldoende toetsen om het leerproces te stimuleren en ondersteunen. Er is in beide graden aandacht voor zowel reproductieve vragen, als toepassingsvragen en – in mindere mate - inzichtelijke vragen. Ook de actualiteit wordt daarbij op een zinvolle wijze geïntegreerd. Op basis van de evaluatie kan er voldoende zicht worden gekregen op de mogelijkheden van de leerlingen als basis voor een aangepaste attestering en oriëntering. Het aantal leerlingen met tekorten over het volledige schooljaar was de laatste jaren steeds beperkt.

De evaluatie van de opdracht op vlak van onderzoekscompetentie verloopt voldoende transparant, op basis van criteria. Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van peer evaluatie. Er is een aanzet tot procesevaluatie doordat leerlingen in de loop van het proces worden beoordeeld, feedback krijgen en op basis daarvan de kwaliteit van hun werk kunnen bijsturen.

**Leerbegeleiding** De leerlingen worden ondersteund bij hun leerprocessen. Enerzijds gebeurt dit door differentiatie tijdens de lessen, waarbij er ook voldoende aandacht is voor de zwakkere leerlingen. Anderzijds hebben de leerlingen de structurele mogelijkheid om bijkomende oefeningen of bijlessen te vragen tijdens een 'open klasuur' over de middag of op andere momenten. Indien nodig worden dan ook leerlingen gericht bijgewerkt.

De leerlingen krijgen studietips en er is de nodige herhaling voor en feedback na toetsen en examens. Er wordt aandacht geschonken aan studievaardigheden zoals het leren schematiseren, maar dit zit nog niet in een duidelijke leerlijn. Er wordt voldoende aandacht geschonken aan het uitleggen van moeilijke begrippen (gelinkt aan een begrippenlijst).

**Deskundigheidsbevordering** Er is een vakgroepwerking. Er is geen vakoverleg met leraren buiten de school. Er is veel aandacht voor nascholing die ook concreet wordt omgezet in de praktijk. De inzet en werkracht van de vakgroep geeft voldoende vertrouwen dat de vakgroep de hiervoor gestelde uitdagingen op een professionele wijze zal aangaan.

#### **3.1.1.4 Wiskunde in aso tweede graad in de studierichtingen Economie en Latijn en in aso derde graad in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan D/2002/0279/047 en D/2004/0279/021)**

##### **Voldoet**

De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. Alle leerplandoelen komen op een evenwichtige wijze en met meer dan voldoende diepgang aan bod. De evaluatie is voldoende valide en transparant.

**Onderwijsaanbod** De vaststellingen hebben betrekking op de basisvorming van de studierichtingen Economie en Latijn en de basisvorming van de studierichting Humane wetenschappen. Alle leerplandoelen en eindtermen worden op een evenwichtige wijze en met meer dan voldoende diepgang behandeld. Wat betreft rekenvaardigheid is het beoogde verwerkingsniveau hoog. Zowel in de lessen als bij de evaluatie worden voornamelijk rekenvaardigheidstechnieken ingeoeft en/of bevraagd en wordt niet altijd even efficiënt aan de beoogde leerplandoelstelling gewerkt.

Het naast elkaar aanbieden van twee leerwegen in de studierichtingen Economie en Latijn (leerweg 4 en leerweg 5) is ingegeven door de zorg om in de tweede graad een zo breed mogelijke basis aan te bieden om een ruime studiekeuze open te laten in de derde graad. Hierdoor biedt de school voor eenzelfde structuuronderdeel twee verschillende inhouds aan. In de officiële documenten (notulen van de delibererende klassenraad, adviezen, rapporten) werden tot heden geen conflicten vastgesteld. De vakgroep waakt er echter onvoldoende over dat de uitgangspunten (uitstel van studiekeuze en eenpoligheid van de studierichtingen van de tweede graad) worden gevrijwaard en er geen hypotheek wordt gelegd op de aansluiting met de derde graad.

In alle studierichtingen en in alle graden kiezen de leraren steeds voor het hoogste beheersingsniveau voor bijna elke leerplandoelstelling. De vakgroep bezint zich zelden over de noodzaak en het rendement van deze werkwijze. Een aantal leerlingen hebben duidelijk moeite met het inlossen van deze verwachtingen.

**Uitrusting** De materiële uitrusting om de leerplandoelstellingen te realiseren voldoet. De ICT-verwachtingen in het leerplan worden in voldoende mate gerealiseerd. In alle klassen worden digitale leermiddelen ingezet om het leerproces te ondersteunen. De vakgroep maakt zowel gebruik van het grafische rekentoestel als van algebraïsche en meetkundige pakketten. De aanpak kadert echter niet in een doordachte structuur. Er werd nog geen leerlijn met betrekking tot ICT-gebruik uitgewerkt. Tevens worden de in de lessen gebruikte digitale leermiddelen niet gebruikt bij de evaluatie waardoor het rendement van de ondersteuning beperkt blijft.

**Evaluatiepraktijk** In alle lesgroepen streeft men een hoog niveau na met wisselend succes. Bij de evaluatie gaat men veeleer uit van de leerinhouden en verliest men soms de relatie tussen de vragen en de leerplandoelen uit het oog. Het aantal examenopgaven is redelijk en de vragen hebben een behoorlijke moeilijkheidsgraad. Er worden duidelijke en korte vragen gesteld en het aantal kettingvragen is beperkt. De vakgroep hanteert duidelijke en voor de leerlingen herkenbare contexten.

De examens richten zich voornamelijk op rekenvaardigheden terwijl de andere vakgebonden vaardigheden (tekenvaardigheden, denk- en redeneervaardigheden, probleemoplossende vaardigheden, wiskundige taalvaardigheden) in beperkte mate aan bod komen. Veel vragen peilen naar identiek dezelfde doelen terwijl andere in mindere mate worden bevraagd.

Er bestaan zeer grote leraargebonden verschillen met betrekking tot de evaluatie en de vakgroep lijkt er niet toe te komen een eensgezind standpunt in te nemen met betrekking tot zowel het doel van de evaluatie als de beoogde moeilijkheidsgraad. Op dit ogenblik bestaan er soms onverdedigbare verschillen tussen de verschillende examens. De voortdurende wisselende lesopdrachten maken een gestructureerde en formele vakgroepwerking noodzakelijk om de transparantie van de evaluatie te verhogen. Het formuleren van enkele minimale afspraken met duidelijke evaluatiecriteria waar elke leraar zich aan houdt, dringt zich op. Voor de klasgroepen waar de examens gemeenschappelijk worden opgesteld, is de gelijkgerichtheid van zowel aanpak als evaluatie groot.

De vakgroep is nog op zoek naar een doeltreffende manier om attitudes in de evaluatie op te nemen. Op vakgroepniveau werden hieromtrent weinig afspraken gemaakt en de invulling vertoont leraargebonden verschillen.

**Leerbegeleiding** De communicatie met de leerlingen is overwegend stimulerend en gericht op zowel inzet als prestatie. De leerlingen worden met veel zorg als individu benaderd en de lessen verlopen op een kalme en gestructureerde wijze.

In de studierichting Humane wetenschappen overschrijden de leraren bij zowel het aanbod als bij de evaluatie het door het leerplan verwachte verwerkingsniveau. De aanpak verschilt weinig van deze gehanteerd in de studierichtingen van de pool wiskunde. Een aantal leerlingen behaalt de doelstellingen dan ook niet.

Ondanks de heterogeen samengestelde klassen wordt er in zowel de tweede als de derde graad in de les weinig gedifferentieerd en de preventieve leerbegeleiding is niet altijd even efficiënt afgestemd op de noden van alle leerlingen. Er bestaan grote leraargebonden verschillen tussen de verschillende lesgroepen. Een gedeelte van de leerlingen vertoont lacunes met betrekking tot de basiskennis en niet alle leerlingen begrijpen in voldoende mate de gehanteerde notaties. Een systematische aanpak van het 'leren leren' doorheen de graden en het uitwerken van verticale leerlijnen is nu aan de orde.



De leraren voorzien in remediërende leerbegeleiding meestal onder de vorm van extra uitleg, extra oefeningen of een inhaaltoets. De schoolleiding ondersteunt de remediëring door in de schoolopdracht van de leraar de nodige tijd hiervoor te voorzien.

In de leerlingendocumenten (zoals de schriften, de agenda's ...) zijn er regelmatig taalfouten en inhoudelijke fouten te vinden. Sommige nota's zijn niet verzorgd en bevatten hiaten. Noch de school, noch de vakgroep, noch de leraren archiveren op een efficiënte wijze het nodige materiaal. Tijdens de doorlichting bleken sommige bewijsstukken (zoals examenvragen) zoek.

Om de interesse en het enthousiasme bij de leerlingen te prikkelen neemt de school deel aan de verschillende wiskundeolympiades en andere wedstrijden.

**Deskundigheidsbevordering** De vakgroep houdt (soms onbewust) sterk vast aan tradities en heeft niet altijd oog voor de veranderende onderwijsrealiteit (competentiegericht leerplan, instroom, ...).  
De vakgroepwerking stoelt voornamelijk op informele contacten. Vakinhoudelijke aspecten worden in beperkte mate besproken en er werd nog geen discussie gevoerd over activerende werkvormen en vaardigheidsgericht evalueren. De planningsdocumenten en examenvragen worden waar mogelijk gemeenschappelijk opgesteld maar de vakgroep heeft het moeilijk om tot een gemeenschappelijk standpunt te komen. Een intensieve leerplanstudie zou de tegenstellingen kunnen wegwerken.  
Tijdens de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting hebben enkele leraren voornamelijk vakgerichte nascholing gevolgd. De multiplicatie van de inhouden is beperkt.

### **3.1.1.5 Frans in aso tweede graad in de studierichting Wetenschappen (leerplannen D/2006/0279/004 en D/2012/7841/007)**

#### **Voldoet niet**

De leerplandoelen van de basisvorming voor schrijfvaardigheid worden niet bereikt door de leerlingen. Er zijn te veel doelen die niet worden geoefend noch geëvalueerd. De leerplanrealisatie voor andere taalvaardigheden vertoont hiaten zowel qua aanbod van doelen als qua evaluatie. Bij de evaluatie overweegt de kenniscomponent in de puntenverdeling, wat niet strookt met het leerplan. In het tweede leerjaar halen te veel leerlingen een onvoldoende op basis van een niet valide evaluatie.

**Onderwijsaanbod** Kennis wordt grondig opgebouwd in betekenisvolle contexten. Er wordt echter te veel tijd besteed aan kennisondericht ten nadele van de productieve vaardigheden.  
De leerplanrealisatie voldoet niet voor schrijfvaardigheid. Leerlingen krijgen te weinig kansen om te schrijven tijdens het schooljaar. Zo leren de leerlingen de woordenschat en grammatica niet voldoende in communicatieve transfersituaties gebruiken, kan er niet worden gereflecteerd over de schrijftaal (ET40) en gewerkt aan genreconventies en tekstopbouw en is er geen mogelijkheid om de specifieke leer- en communicatiestrategieën voor schrijfvaardigheid (ET39 – ET41) te trainen. Volgende leerplandoelen komen onvoldoende aanbod: het invullen van formulieren en vragenlijsten (ET30); het verwoorden van een spontane mening of appreciatie (ET32); het schrijven van een mededeling (ET33); het beschrijven van een situatie (ET34); het schrijven van een verslag (ET36) en

het schrijven van een brief of e-mail (ET37).

Leerlingen worden doorgaans aangemoedigd om te spreken tijdens de lessen. De voorgeschreven taaltaken vormen echter nog te weinig het uitgangspunt voor de spreek- en gespreksvaardigheidstraining. Hierdoor ontstaan er hiaten in het aanbod. De vakgroep schenkt doorgaans te weinig aandacht aan tekstkenmerken en aan het spreekproces en de specifieke strategieën die daarmee gepaard gaan.

Leerlingen bereiken de leerplandoelen voor lees- en luistervaardigheid. Ze verwerken zelfstandig huislectuur. De luistervaardigheidstraining wordt ondersteund door het gebruik van de doeltaal tijdens de lessen. Het variëren van de tekstsoorten is voor verbetering vatbaar.

Leerlingen leren niet genoeg met naslagwerken werken.

De lessen vertonen voldoende actualiteitswaarde. De culturele component wordt aangeboden via het leerboek en via uitstappen naar Franstalige steden waarbij leerlingen uitdagende verwerkingsopdrachten krijgen. Er wordt veeleer weinig met audiovisueel materiaal gewerkt.

### **Evaluatiepraktijk**

Op basis van de gegevens van het vorige schooljaar werd vastgesteld dat de leerlingenresultaten in het eerste leerjaar behoorlijk tot goed zijn. In het tweede leerjaar zijn er echter veel onvoldoendes. De resultaten zijn weinig richtinggevend voor het studiepeil van de leerlingen aangezien ze niet gebaseerd zijn op een evenwichtig aanbod aan doelen noch op een representatieve en volledig valide evaluatiepraktijk. Slechte resultaten van leerlingen geven te weinig aanleiding tot het reflecteren over de onderwijs- en evaluatiepraktijk.

De vakgroep heeft enkele afspraken gemaakt over de inhoud van en puntenverdeling en scoring bij examens. De invulling van de evaluatie van het dagelijks werk berust niet op afspraken waardoor er leraargebonden verschillen optreden.

De leerlingenresultaten voor de rapporten dagelijks werk zijn niet representatief voor de leerplandoelen. Ze berusten immers bijna uitsluitend op de toetsing van de kenniscomponent. Bij examens worden, naast de functionele kennis van grammatica en woordenschat, ook de vijf vaardigheden beoordeeld. De evaluatie van de receptieve vaardigheden is echter niet representatief voor de leerplandoelen omdat argumentatieve en prescriptieve teksten niet aan bod komen. De meeste taaltaken voor spreek- en gespreksvaardigheid worden geëvalueerd. Voor de schrijfvaardigheid is de beoordeling niet representatief. Bovendien zijn de schrijfopdrachten die leerlingen maken op examens erg moeilijk omdat leerlingen niet de kans hebben gekregen om ze te oefenen tijdens het schooljaar. Leerlingen halen hier zeer slechte resultaten. Vakattitudes worden weinig geëvalueerd.

De vraagstelling bij beoordelingen is doorgaans kwaliteitsvol. Het uit het hoofd bevragen van inhoud van geziene luister- en leesteksten is echter niet valide want deze toetstechniek laat niet toe om de doelen te beoordelen.

In het algemeen is de toetsing transparant. Leerlingen weten wat verwacht wordt en de wijze van scoring van de kenniscomponent is duidelijk. Voor de vaardigheden is de transparantie van de scoring voor verbetering vatbaar. De kenniscomponent overweegt in de verdeling van de punten wat niet strookt met het leerplan.

**Rapporteringspraktijk** De vakgroepen hebben aandacht voor het motiveren van de leerlingen. Dit komt tot uiting in de aanmoedigende commentaren op de rapporten. De rapporten vertonen echter zelden duiding van de tekorten en voorstellen tot remediëring.

**Leerbegeleiding** Bij de klasbezoeken werd vastgesteld dat er doorgaans wordt gewerkt in een stimulerende sfeer. De lessen verlopen vooral leraargestuurd. Er is aandacht voor preventieve leerbegeleiding. De lessen worden visueel ondersteund. Leerlingen werken aan planningsvaardigheid en structuur en krijgen hiervoor afsprakennota's en leerstofoverzichten. Leraarafhankelijk wordt het online oefenmateriaal bij het leerboek ingezet om de leerstof te herhalen voor de examens. Leerlingen met handelingsplannen worden geholpen met verbeterersleutels. Leerlingen, krijgen vooral studietips voor het leren van woordenschat. Leerstrategieën voor het verwerven van de taalvaardigheden en voor het uitvoeren van een taaltaak komen weinig aan bod.  
Leerlingen die moeilijkheden ervaren met het Frans kunnen terecht bij hun leraar voor extra uitleg of ondersteuning. Indien een leerling slechte resultaten haalt wordt hij uitgenodigd om schriftelijk te studeren. De effecten van de remediëring worden globaal opgevolgd bij klassenraden. Er wordt weinig software aangewend om de remediëring te ondersteunen.

**Uitrusting** De infrastructuur en uitrusting voldoen. Er zijn echter te weinig (elektronische) woordenboeken beschikbaar. Lokalen zijn weinig aangekleed met didactisch ondersteunend materiaal.

**Deskundigheidsbevordering** De vakgroep wendt de vakwerking nog niet voldoende aan als hefboom voor kwaliteitszorg. Hij functioneert nog niet vanuit een behoeftanalyse en prioriteiten. De vakgroep houdt sterk vast aan tradities en heeft niet altijd oog voor de veranderende onderwijsrealiteit. Er worden weinig afspraken gemaakt om de verticale samenhang en de leerplanrealisatie binnen de graad te waarborgen. Recentelijk is er enige beweging gekomen in de leerplanstudie n.a.v. het nieuwe leerplan. De evaluatie- en onderwijspraktijk worden te weinig in vraag gesteld. Sinds 2009 hebben de leraren van de tweede graad weinig vakgerichte nascholingen gevolgd.

### **3.1.1.6 Engels en Frans in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen, Latijn-moderne talen, Moderne talen-wetenschappen, Moderne talen-wiskunde (leerplannen D/2006/0279/041enD/2006/0279/005)**

#### **Voldoet niet**

De specifieke eindtermen worden niet voldoende bereikt binnen de pool Moderne talen. De vakgroepen operationaliseren de doelen niet voldoende in verwerkingsopdrachten die toelaten dat leerlingen ze bereiken. De evaluatie peilt niet naar het hoger beheersingsniveau dat beoogd wordt in de pool Moderne talen. In sommige klasgroepen zijn er veel onvoldoendes die gebaseerd zijn op een onvoldoende representatieve en valide evaluatie.

**Onderwijsaanbod** De leerplanrealisatie voor de basisvorming voldoet voor Frans. Kennis wordt aangeboden en ingeoefend in communicatieve contexten. De vakgroep heeft de keuze gemaakt om de leerlingen op zelfstandige basis de basiswoordenschat te laten leren. Het onderwijs is globaal gericht op taalvaardigheidstraining. Leraarafhankelijk werd er vorig schooljaar in sommige klasgroepen in verhouding te veel tijd besteed aan kennisondericht en leesvaardigheid en kwamen de andere taalvaardigheden weinig aan bod.  
De luister – en leesteksten zijn van een goed niveau en de

verwerkingsopdrachten sluiten vooral aan bij het structurerend verwerkingsniveau gevraagd door de leerplannen. Het beoordelend verwerkingsniveau komt beperkter aan bod. De luistervaardigheidstraining wordt ondersteund door het consequent gebruik van de doeltaal tijdens de lessen. Leerlingen verwerken zelfstandig voldoende artistiek-literaire teksten (romans) en zakelijke artikels. Luister- en leesstrategieën worden nog beperkt onderwezen. Het variëren van de tekstsoorten is voor verbetering vatbaar.

Leerlingen oefenen de productieve vaardigheden. De vakgroep plant echter het aanbod niet voldoende vanuit de taaltaken gevraagd door de leerplannen. Men ziet over het hoofd dat de tekstsoort een essentiële bouwsteen is van de leerplandoelen. Hierdoor zijn er een aantal hiaten in de leerplanrealisatie. Volgende doelen worden beperkt of niet aangeboden: het uitbrengen of schrijven van een verslag (ET21 en 33); het mondeling en schriftelijk samenvatten (ET19 en 32); het voeren van een telefoongesprek (ET24) en het schriftelijke verwoorden van een beredeneerd standpunt (ET35). Genreconventies en tekstopbouw worden niet voldoende onderwezen (ET29, 38) en dienen ook niet als criteria voor taakspecifieke schrijf- op spreekopdrachten, zodat leerlingen minder gericht kunnen werken en er minder zinvol kan geredigeerd worden. Er is veeleer beperkt aandacht voor leer- en communicatiestrategieën.

Voor Engels is het onderwijs gericht op een globaal voldoende training van taalvaardigheid voor lezen, luisteren, spreken en schrijven. De leerplandoelen voor de basisvorming worden voldoende bereikt. Ook hier vertoont de leerplanrealisatie echter leraarafhankelijk verschillen. Vorig schooljaar werd in het tweede leerjaar van de derde graad te weinig aandacht besteed aan de spreek-, gespreks- en schrijfvaardigheidstraining. De kenniscomponent wordt functioneel onderwezen als opstap naar het gebruik in relevante communicatiecontexten. Voor lezen en luisteren sluiten de teksten en de verwerkingsopdrachten aan bij het niveau gevraagd door de leerplannen. Het Engels wordt als doeltaal gehanteerd in de lessen. Leerlingen verwerken zelfstandig genoeg huislectuur waarover ze uitdagende en vaak ook creatieve verwerkingsopdrachten maken. Luister- en leesstrategieën komen globaal aan bod via het leerboek.

Leerlingen komen in aanraking met een variatie aan tekstsoorten. Prescriptieve en argumentatieve teksten komen evenwel minder aan bod. Leerlingen oefenen met schrijven en spreken. Het aanbod aan doelen vertoont echter lacunes. Volgende doelen worden beperkt of niet geoefend: het mondeling samenvatten van informatie (ET19); het mondeling formuleren van een beredeneerde conclusie (ET20); het voeren van een telefoongesprek (ET24) en het schrijven van een brief of mail (ET34). De aandacht voor genreconventies, tekstopbouw, leer- en communicatiestrategieën is voor verbetering vatbaar.

Leerlingen gebruiken voor beide talen nog onvoldoende naslagwerken. Zowel voor Frans als voor Engels is de actualiteitswaarde van de lessen hoog en werken de leerlingen rond boeiende thema's die aansluiten bij hun interesses en leefwereld. Leerlingen leren kritisch zijn en een aantal vakoverschrijdende eindtermen uit de contexten komen aan bod. De (inter)culturele component van het leerplan krijgt aandacht via het gebruik van films, liedjes en internetsites. Leerlingen lezen teksten waarvan de inhoud relevant is voor de cultuur en leefwereld. De vakgroep Frans levert ernstige inspanningen om de leerlingen de taal te laten beleven o.a. door de organisatie van een uitwisseling met leerlingen uit een Waalse school en

een uitstap naar Luik en de deelname aan de week van de Franse film. Het specifieke gedeelte wordt binnen de poolvakken Frans en Engels voldoende opgevat als een verbreding van de communicatieve vaardigheden uit de basisvorming, omdat leerlingen de vaardigheden meer oefenen. Het verdiepend werken aan taal gebeurt vooral binnen het domein 'Taal en cultuur', waarvoor leerlingen vaak interessante opdrachten maken. Niet alle eindtermen worden echter behandeld. De leerplanrealisatie voor de domeinen 'Taal en communicatie' en 'Taal als systeem' vertoont te veel lacunes. De specifieke eindtermen worden niet altijd didactisch geoperationaliseerd naar concrete activiteiten en opdrachten met een voldoende hoog verwerkingsniveau, zodat men niet tot een expliciet leerproces komt. Men werkt niet genoeg vanuit (beperkte) wetenschappelijke referentiekaders.

Om de onderzoekscompetentie te oefenen, maken de leerlingen een opdracht in het tweede leerjaar van de derde graad voor Frans. De vakgroep is nog zoekende naar een optimale invulling van de opdracht en heeft hiervoor al heel wat werk geleverd. Dit schooljaar beantwoordt de opdracht niet aan de vereisten van het leerplan omdat hij niet handelt over een literair of linguïstisch onderwerp. De drie voorbije schooljaren lagen het onderwerp en de beoogde deelvaardigheden meer in de lijn van de vereisten van het leerplan. Positieve aspecten in deze opdrachten liggen in het uitvoeren van corpusanalyse en het (mondeling) rapporteren van de resultaten. Het stellen van een onderzoeksvraag, het meer planmatig doorlopen van de stappen voor het onderzoek, het aanwenden van een gepaste onderzoeksmethodiek, waarbij meer wordt uitgegaan van referentiekaders eigen aan het wetenschapsdomein van de talen, en het confronteren van de resultaten met andere standpunten zijn voor verbetering vatbaar. De vakgroep kon slechts één werkje voorleggen waarvan het resultaat niet beantwoordt aan het vereiste verwerkingsniveau. Het verwachtingspatroon ligt te laag en de leerlingen hebben nood aan een meer intensieve begeleiding.

**Evaluatiepraktijk** Op basis van de gegevens van het vorige schooljaar werd vastgesteld dat de leerlingenresultaten zowel voor Engels als voor Frans in de meeste klasgroepen behoorlijk tot goed zijn. In het eerste leerjaar van de derde graad waren er voor Frans in de studierichtingen Moderne talen-wetenschappen en Economie-moderne talen veel onvoldoendes vooral voor de examens. Dit is verontrustend aangezien de evaluatie niet voldoende representatief is voor de leerplandoelen. Slechte resultaten van leerlingen geven te weinig aanleiding tot het reflecteren over de onderwijs- en evaluatiepraktijk.

De vakgroepen maken nauwelijks afspraken i.v.m. de evaluatiepraktijk. Dit werkt in de hand dat er leraargebonden sterke verschillen zijn qua representativiteit, validiteit en transparantie van de bevraging, wat de gelijke behandeling van leerlingen uit studierichtingen met eenzelfde leerplan in het gedrang brengt. In een heel aantal klasgroepen wordt het cijfer voor de rapporten dagelijks werk enkel gebaseerd op de kenniscomponent, waardoor het geen reëel beeld geeft van het kennen en kunnen van de leerlingen en er geen doeltreffende leerbegeleiding aan kan gekoppeld worden. Dit schooljaar is hierin een positieve evolutie merkbaar. Vaardigheden worden nu ook meer tijdens het schooljaar bevraagd. Functionele kennis wordt steeds meer bevraagd in relevante communicatieve contexten. De vakgroepen hebben vorig schooljaar

stappen ondernomen om te reflecteren over hoe kennis kan worden geëvalueerd in transfersituaties. Het reproductief bevragen van inhouden van geziene teksten en films laat echter niet toe om de leerplandoelen te beoordelen en brengt de validiteit van de evaluatie van functionele kennis in het gedrang.

De evaluatie van de luister- en leesvaardigheid is globaal voldoende representatief hoewel er te weinig gevarieerd wordt in de tekstsoorten en de vragen voor luistervaardigheid te weinig het beoordelend verwerkingsniveau bevatten. De evaluatie van de productieve vaardigheden is niet voldoende representatief voor de leerplandoelen. Ze vertoont dezelfde hiaten als de lespraktijk en gebeurt nog niet voldoende vanuit de specifieke taaltaken vervat in de leerplandoelen. De vakgroepen beoordelen vooral globaal de inhoud en de woordenschat, grammatica en uitspraak/spelling en houden er slechts occasioneel en leraarafhankelijk rekening mee dat ook de tekstopbouw en genreconventies een belangrijk deel uitmaken van de leerplandoelen.

Wat het specifiek gedeelte betreft is de evaluatie niet voldoende representatief voor de leerplandoelen. Enkel de specifieke eindtermen m.b.t. de onderzoekscompetentie (SET16, 17, 18) worden geëvalueerd vooral via productevaluatie en in beperktere mate via procesevaluatie. Het is een uitdaging voor de vakgroep om uit te zoeken op welke manier de overige specifieke eindtermen gericht zouden kunnen geëvalueerd worden. Het aandeel van de beoordeling van de onderzoeksopdracht in het totale resultaat is nog niet duidelijk vastgelegd. Hierover bestaan er geen schoolbrede afspraken.

Vakgerelateerde attitudinale eindtermen worden doorgaans niet beoordeeld.

In het algemeen weten de leerlingen wat van hen verwacht wordt. De vakgroep volgt de richtlijnen op van de verdeling van het gewicht van de punten voor dagelijks werk en examens. Bij de verrekening van de resultaten voor de examens wordt er doorgaans voor gezorgd dat het gewicht van de punten voor de vaardigheden hoger ligt dan dat voor de kenniscomponent. Dit is echter niet het geval voor het dagelijks werk waar vaak de kenniscomponent overweegt. De scoring voor de taaltaken is nog niet voldoende doordacht noch transparant genoeg. Er zijn echter positieve aanzetten tot het uitwerken van scorewijzers met criteria voor het beoordelen van de spreekvaardigheid en van de onderzoeksopdracht.

**Rapporteringspraktijk** De vakgroepen hebben aandacht voor het motiveren van de leerlingen. Dit komt tot uiting in de aanmoedigende commentaren op de rapporten. De rapporten vertonen echter zelden duiding van de tekorten en voorstellen tot remediëring.

**Uitrusting** De infrastructuur en uitrusting voldoen. Er zijn echter niet voldoende woordenboeken aanwezig. De integratie van ICT in het leerproces vindt steeds meer ingang. Lokalen zijn doorgaans beperkt aangekleed met didactisch ondersteunend materiaal.

**Leerbegeleiding** Bij de klasbezoeken werd vastgesteld dat er wordt gewerkt in een stimulerende sfeer. Leerlingen worden aangemoedigd tot participatie en interactie. De lessen verlopen doorgaans via onderwijsleergesprekken die veeleer leraargestuurd zijn. Bij een aantal lesbezoeken werd ook het gebruik van activerende didactische werkvormen waargenomen, waarbij leerlingen met elkaar communiceren en zo de taal intensief oefenen. Er is aandacht voor preventieve leerbegeleiding. De meeste lessen worden visueel ondersteund met behulp van eigentijdse projectiemogelijkheden. Leerlingen krijgen doorgaans studietips, ondersteunende compendia en, bij een aantal zelfstandige opdrachten, uitgewerkte studiewijzers. Het begeleid zelfstandig leren wordt gestimuleerd doordat leerlingen een reeks persoonlijke verwerkingsopdrachten moeten maken. Leraarafhankelijk is er een doorgedreven aanpak van het zelfstandig werken in de lessen doordat leerlingen zelfstandig een aantal hoofdstukken uit het leerboek verwerken. Dit is een voorbeeld van goede praktijk. Sommige leraren wenden het elektronisch platform aan om studiewijzers en verbeterleutels aan te reiken. Taken en toetsen worden meestal aangewend om het leerproces te ondersteunen doordat leerlingen feedback krijgen over fouten. Leerlingen die moeilijkheden ervaren, kunnen terecht bij hun leraar voor extra uitleg of ondersteuning. De effecten van de remediëring worden globaal opgevolgd bij klassenraden. Voor leerlingen met leerstoornissen worden sticordimaatregelen toegepast.

**Deskundigheidsbevordering** De vakwerking krijgt een sterke vak- en graadgebonden invulling. Er is nog geen traditie van taaloverstijgende vakgroepwerking. Het overleg wordt nog niet voldoende aangewend als hefboom voor kwaliteitsverbetering. Door de nieuwe samengestelde vakgroep kent de werking sinds enkele jaren echter een nieuw elan die de kwaliteit van het onderwijs ten goede komt. Er is veel informeel overleg. Formele afspraken betreffen vooral de keuze van het lesmateriaal en de planning en organisatie van uitstappen en activiteiten. Er is aandacht voor de horizontale samenhang binnen het curriculum maar nog weinig voor de verticale samenhang. Leraarafhankelijk worden er vakgerichte nascholingen gevolgd. De aanwezige deskundigheid bij een aantal leraren wordt evenwel nog niet altijd voldoende aangewend om de kwaliteit van het onderwijs in alle studierichtingen en klasgroepen te versterken.

### **3.1.1.7 Wiskunde in aso derde graad in de studierichting Economie-wiskunde (leerplan D/2004/0279/019)**

#### **Voldoet niet**

De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden in onvoldoende mate gerealiseerd. Leerplandoelen en eindtermen met betrekking tot onderzoekscompetentie worden niet aangeboden, terwijl uitbreidingsdoelen uitgebreid worden behandeld. De onderzoeksvaardigheden worden bijgevolg ook niet geëvalueerd.

**Onderwijsaanbod** De vaststellingen hebben betrekking op de basisvorming en het specifiek gedeelte van de bovenvermelde studierichting.

De leerplandoelen en specifieke eindtermen met betrekking tot de onderzoekscompetentie (ET20, ET21 en ET22) worden niet aangeboden terwijl een breed gamma aan uitbreidingsdoelstellingen met veel diepgang wordt behandeld.

De overige leerplandoelen en eindtermen worden op een redelijk evenwichtige wijze aangeboden.

**Uitrusting** De materiële uitrusting om de leerplandoelstellingen te realiseren voldoet. De ICT-verwachtingen in het leerplan worden in voldoende mate gerealiseerd. In alle klassen worden digitale leermiddelen ingezet om het leerproces te ondersteunen. De vakgroep maakt zowel gebruik van het grafische rekentoestel als van algebraïsche en meetkundige pakketten. De aanpak kadert echter niet in een doordachte structuur. Er werd nog geen leerlijn met betrekking tot ICT-gebruik uitgewerkt. Tevens worden de in de lessen gebruikte digitale leermiddelen niet gebruikt bij de evaluatie waardoor het rendement van de ondersteuning beperkt blijft.

**Evaluatiepraktijk** In alle lesgroepen streeft men een hoog niveau na met wisselend succes. Bij de evaluatie gaat men veeleer uit van de leerinhouden en verliest men soms de relatie tussen de vragen en de leerplandoelen uit het oog. Op sommige examens wordt voornamelijk uitbreidingsleerstof getoetst terwijl men de mate waarin de leerlingen de basisleerstof hebben verwerkt slechts beperkt onderzoekt. Het aantal examenopgaven is redelijk en de vragen hebben een hoge moeilijkheidsgraad. De vragen zijn voornamelijk gericht op rekenvaardigheden terwijl de andere vakgebonden vaardigheden (tekenvaardigheden, denk- en redeneervaardigheden, probleemoplossende vaardigheden, wiskundige taalvaardigheden) weinig of niet aan bod komen. Vele vragen peilen naar identiek dezelfde doelen terwijl andere beperkt of niet worden bevraagd. De evaluatie is veeleer kennis- en toepassingsgericht dan competentiegericht.

Op schoolniveau werden nog geen concrete afspraken gemaakt over de evaluatie van de onderzoeksopdrachten in de verschillende polen. De vastgestelde hiaten in het aanbod weerspiegelen zich in de evaluatie waardoor niet wordt nagegaan of de leerlingen het gehele leerplan in voldoende mate hebben verwerkt.

Er bestaan zeer grote leraargebonden verschillen met betrekking tot de evaluatie en de vakgroep lijkt er niet toe te komen een eensgezind standpunt in te nemen met betrekking tot zowel het doel van de evaluatie als de beoogde moeilijkheidsgraad. Op dit ogenblik bestaan er onverdedigbare verschillen tussen de examens van bepaalde parallelklassen. De voortdurende wisselende lesopdrachten maken een gestructureerde en formele vakgroepwerking noodzakelijk om de transparantie van de evaluatie te verhogen. Het formuleren van enkele minimale afspraken met duidelijke evaluatiecriteria waar elke leraar zich aan houdt, dringt zich op.

De vakgroep is nog op zoek naar een doeltreffende manier om attitudes in de evaluatie op te nemen. Op vakgroepniveau werden hieromtrent weinig afspraken gemaakt en de invulling vertoont leraargebonden verschillen.



**Leerbegeleiding** De communicatie met de leerlingen is overwegend stimulerend en gericht op zowel inzet als prestatie. De leerlingen worden met veel zorg als individu benaderd en de lessen verlopen op een kalme en gestructureerde wijze.

De leraren voorzien in remediërende leerbegeleiding meestal onder de vorm van extra uitleg, extra oefeningen of een inhaaltoets.

In de leerlingendocumenten (zoals de schriften, de agenda's ...) zijn er regelmatig taalfouten en inhoudelijke fouten te vinden. Sommige nota's zijn niet verzorgd en bevatten hiaten. Noch de school, noch de vakgroep, noch de leraren archiveren op een efficiënte wijze het nodige materiaal. Tijdens de doorlichting bleken sommige bewijsstukken (zoals examenvragen) zoek.

Ondanks de heterogeen samengestelde lesgroepen wordt geen binnenklasdifferentiatie toegepast en blijkt de frontale aanpak en het klassieke onderwijsleergesprek de norm. De leraren streven een hoog niveau van cognitieve vaardigheden en rekenvaardigheden na alleen wordt de preventieve leerbegeleiding niet altijd even efficiënt afgestemd op de noden van alle leerlingen. Een systematische aanpak van het 'leren leren' doorheen de graden en het uitwerken van verticale leerlijnen is nu aan de orde.

Om de interesse en het enthousiasme bij de leerlingen te prikkelen neemt de school deel aan de verschillende wiskundeolympiades en andere wedstrijden.

**Deskundigheidsbevordering** De vakgroep houdt (soms onbewust) sterk vast aan tradities en heeft niet altijd oog voor de veranderende onderwijsrealiteit (competentiegericht leerplan, instroom, ...). De vakgroepwerking stoelt voornamelijk op informele contacten. Vakinhoudelijke aspecten worden in beperkte mate besproken en een discussie over activerende werkvormen en vaardigheidsgericht evalueren werd nog niet gevoerd. De planningsdocumenten en examenvragen worden niet altijd gemeenschappelijk opgesteld aangezien de vakgroep het moeilijk heeft om tot een gemeenschappelijk standpunt te komen. Een intensieve leerplanstudie en een betere leerplangerichte evaluatie zouden de tegenstellingen kunnen wegwerken.

Tijdens de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting hebben enkele leraren voornamelijk vakgerichte nascholing gevolgd. De multiplicatie van de inhouden is veeleer beperkt.

### 3.1.1.8 Wiskunde in aso derde graad in de studierichting Latijn-wiskunde (leerplan D/2004/0279/019)

#### **Voldoet**

De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. De meeste leerplandoelen komen op een evenwichtige wijze en met meer dan voldoende diepgang aan bod. De evaluatie is voldoende valide en transparant.

**Onderwijsaanbod** De vaststellingen hebben betrekking op de basisvorming en het specifiek gedeelte van de bovenvermelde studierichting. De meeste leerplandoelen en eindtermen worden op een evenwichtige wijze en met meer dan voldoende diepgang behandeld. Naast de verplichte leerplandoelen wordt tevens een breed gamma aan uitbreidingsdoelen behandeld. De leerplandoelen en specifieke eindtermen met betrekking tot de onderzoekscompetentie (ET20, ET21 en ET22) worden niet geheel conform de vereisten van het leerplan aangeboden. De verschillende fases van wiskundig onderzoek worden behandeld maar vooral de oriënteringsfase en de onderzoekfase dienen meer te worden uitgediept. De wijze waarop de onderzoeksvraag wordt gesteld is nog voor verbetering vatbaar. De vakgroep heeft tevens te weinig oog voor de noodzakelijke procesevaluatie om het zelfregulerend effect bij de leerlingen te bevorderen. Op dit ogenblik wordt de onderzoeksopdracht nog te sterk als 'eindwerk' geïnterpreteerd en ligt de klemtoon veeleer op het product dan op het proces. De gehanteerde werkwijze biedt voldoende garanties dat de onderzoeksopdracht de volgende schooljaren nog meer kwaliteitsvol zal worden ingevuld.

**Uitrusting** De materiële uitrusting om de leerplandoelstellingen te realiseren voldoet. De ICT-verwachtingen in het leerplan worden in voldoende mate gerealiseerd. In alle klassen worden digitale leermiddelen ingezet om het leerproces te ondersteunen. De vakgroep maakt zowel gebruik van het grafische rekentoestel als van algebraïsche en meetkundige pakketten. De aanpak kadert echter niet in een doordachte structuur. Er werd nog geen leerlijn met betrekking tot ICT-gebruik uitgewerkt. Tevens worden de in de lessen gebruikte digitale leermiddelen niet gebruikt bij de evaluatie waardoor het rendement van de ondersteuning beperkt blijft.

**Evaluatiepraktijk** In alle lesgroepen streeft men een hoog niveau na en het bereiken van dat niveau lukt behoorlijk. Bij de evaluatie gaat men veeleer uit van de leerinhouden en verliest men soms de relatie tussen de vragen en de leerplandoelen uit het oog. Op sommige examens wordt voornamelijk uitbreidingsleerstof getoetst terwijl men de mate waarin de leerlingen de basisleerstof hebben verwerkt slechts beperkt onderzoekt. Het aantal examenopgaven is redelijk en de vragen hebben een hoge moeilijkheidsgraad. De vragen zijn voornamelijk gericht op rekenvaardigheden terwijl de andere vakgebonden vaardigheden (tekenvaardigheden, denk- en redeneervaardigheden, probleemoplossende vaardigheden, wiskundige taalvaardigheden) weinig of niet aan bod komen. Vele vragen peilen naar identiek dezelfde doelen terwijl andere beperkt of niet worden bevraagd. De evaluatie is veeleer kennis- en toepassingsgericht dan competentiegericht.

Op schoolniveau werden nog geen concrete afspraken gemaakt over de evaluatie van de onderzoeksopdrachten in de verschillende polen.

Er bestaan zeer grote leraargebonden verschillen met betrekking tot de evaluatie en de vakgroep lijkt er niet toe te komen een eensgezind standpunt in te nemen met betrekking tot zowel het doel van de evaluatie als de beoogde moeilijkheidsgraad. Op dit ogenblik bestaan er onverdedigbare verschillen tussen de examens van bepaalde parallelklassen. De voortdurende wisselende lesopdrachten maken een gestructureerde en formele vakgroepwerking noodzakelijk om de transparantie van de evaluatie te verhogen. Het formuleren van enkele minimale afspraken met duidelijke evaluatiecriteria waar elke leraar zich aan houdt, dringt zich op.

De vakgroep is nog op zoek naar een doeltreffende manier om attitudes in de evaluatie op te nemen. Op vakgroepe niveau werden hieromtrent weinig afspraken gemaakt en de invulling vertoont leraargebonden verschillen.

**Leerbegeleiding** De communicatie met de leerlingen is overwegend stimulerend en gericht op zowel inzet als prestatie. De leerlingen worden met veel zorg als individu benaderd en de lessen verlopen op een kalme en gestructureerde wijze.

De leraren voorzien in remediërende leerbegeleiding meestal onder de vorm van extra uitleg, extra oefeningen of een inhaaltoets. In de leerlingendocumenten (zoals de schriften, de agenda's, ...) zijn er regelmatig taalfouten en inhoudelijke fouten te vinden. Sommige nota's zijn niet verzorgd en bevatten hiaten. Noch de school, noch de vakgroep, noch de leraren archiveren op een efficiënte wijze het nodige materiaal. Tijdens de doorlichting bleken sommige bewijsstukken (zoals examenvragen) zoek.

Ondanks de heterogeen samengestelde lesgroepen wordt geen binnenklasdifferentiatie toegepast en blijkt de frontale aanpak en het klassieke onderwijsleergesprek de norm. De leraren streven een hoog niveau van cognitieve vaardigheden en rekenvaardigheden na alleen wordt de preventieve leerbegeleiding niet altijd even efficiënt afgestemd op de noden van alle leerlingen. Een systematische aanpak van het 'leren leren' doorheen de graden en het uitwerken van verticale leerlijnen is nu aan de orde.

Om de interesse en het enthousiasme bij de leerlingen te prikkelen neemt de school deel aan de verschillende wiskundeolympiades en andere wedstrijden.

**Deskundigheidsbevordering** De vakgroep houdt (soms onbewust) sterk vast aan tradities en heeft niet altijd oog voor de veranderende onderwijsrealiteit (competentiegericht leerplan, instroom ...).  
De vakgroepwerking stoelt voornamelijk op informele contacten. Vakinhoudelijke aspecten worden in beperkte mate besproken en er werd nog geen discussie gevoerd over activerende werkvormen en vaardigheidsgericht evalueren. De planningsdocumenten en examenvragen worden niet altijd gemeenschappelijk opgesteld aangezien de vakgroep het moeilijk heeft om tot een gemeenschappelijk standpunt te komen. Een intensieve leerplanstudie en een betere leerplangerichte evaluatie zouden de tegenstellingen kunnen wegwerken.

Tijdens de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting hebben enkele leraren voornamelijk vakgerichte nascholing gevolgd. De multiplicatie van de inhouden is beperkt.

### **3.1.1.9 Frans in aso derde graad in de studierichting Wetenschappen-wiskunde (leerplan D/2004/0279/033)**

#### **Voldoet**

Het aanbod aan doelen is nipt voldoende. De leerlingenevaluatie geeft globaal een beeld van het studiepeil van de leerlingen. De meeste leerlingen slagen. Ze kunnen rekenen op genoeg ondersteuning bij het leren. De uitrusting voldoet.

**Onderwijsaanbod** Kennis wordt aangeboden en ingeoeft in communicatieve contexten. De vakgroep heeft de keuze gemaakt om de leerlingen op zelfstandige basis de basiswoordenschat te laten leren. Het onderwijs is doorgaans sterk gericht op taalvaardigheidstraining. Leraarafhankelijk werd er vorig schooljaar in sommige klasgroepen in verhouding te veel tijd besteed aan kennisondericht en leesvaardigheid en kwamen de andere taalvaardigheden weinig aan bod.  
De luister – en leesteksten zijn van een goed niveau en de verwerkingsopdrachten sluiten vooral aan bij het structurerend verwerkingsniveau gevraagd door de leerplannen. Het beoordelend verwerkingsniveau komt beperkter aan bod. De luistervaardigheidstraining wordt ondersteund door het consequent gebruik van de doeltaal tijdens de lessen. Leerlingen verwerken zelfstandig voldoende teksten. Luister- en leesstrategieën worden nog beperkt onderwezen. Het variëren van de tekstsoorten is voor verbetering vatbaar.  
Leerlingen oefenen de productieve vaardigheden. De vakgroep plant echter het aanbod niet voldoende vanuit de taaltaken gevraagd door de leerplannen. Men ziet over het hoofd dat de tekstsoort een essentiële bouwsteen is van de leerplandoelen. Hierdoor zijn er een aantal hiaten in de leerplanrealisatie. Volgende doelen worden beperkt of niet aangeboden: het uitbrengen of schrijven van een verslag (ET21 en 33); het mondeling en schriftelijk samenvatten (ET19 en 32); het voeren van een telefoongesprek (ET24) en het schriftelijke verwoorden van een beredeneerd standpunt (ET35). Genreconventies en tekstopbouw worden niet voldoende onderwezen (ET29, 38) en dienen ook niet als criteria voor taakspecifieke schrijf- op spreekopdrachten, zodat leerlingen minder gericht kunnen werken en er minder zinvol kan geredigeerd worden. Er is veeleer beperkt aandacht voor leer- en communicatiestrategieën. Leerlingen gebruiken nog onvoldoende naslagwerken.  
De actualiteitswaarde van de lessen is hoog en de leerlingen werken rond boeiende thema's die aansluiten bij hun interesses en leefwereld.

Leerlingen leren kritisch zijn en een aantal vakoverschrijdende eindtermen uit de contexten komen aan bod. De (inter)culturele component van het leerplan krijgt aandacht via het gebruik van films, chansons en internetsites. Leerlingen lezen teksten waarvan de inhoud relevant is voor de cultuur en leefwereld. De vakgroep Frans levert ernstige inspanningen om de leerlingen de taal te laten beleven o.a. door de organisatie van een uitwisseling met leerlingen uit een Waalse school en een uitstap naar Luik en de deelname aan de week van de Franse film.

**Evaluatiepraktijk** Op basis van de gegevens van het vorige schooljaar werd vastgesteld dat de leerlingenresultaten in de meeste klasgroepen zwak tot behoorlijk zijn. Het cijfer voor de rapporten dagelijks werk is vooral gebaseerd op de kenniscomponent, waardoor het geen reëel beeld geeft van het kennen en kunnen van de leerlingen en er geen doeltreffende leerbegeleiding aan kan gekoppeld worden.

Functionele kennis wordt steeds meer bevraagd in relevante communicatieve contexten. De vakgroepen hebben vorig schooljaar stappen ondernomen om te reflecteren over hoe kennis kan worden geëvalueerd in transfersituaties. Het reproductief bevragen van inhoud van geziene teksten laat echter niet toe om de leerplandoelen te beoordelen en brengt de validiteit van de evaluatie van functionele kennis in het gedrang.

De evaluatie van de luister- en leesvaardigheid is globaal voldoende representatief hoewel er te weinig gevarieerd wordt in de tekstsoorten en de vragen voor luistervaardigheid te weinig het beoordelend verwerkingsniveau bevatten. De evaluatie van de productieve vaardigheden vertoont dezelfde hiaten als de lespraktijk en gebeurt nog niet voldoende vanuit de specifieke taaltaken vervat in de leerplandoelen. De vakgroepen beoordelen vooral globaal de inhoud en de woordenschat, grammatica en uitspraak/spelling en houden er slechts occasioneel en leraarafhankelijk rekening mee dat ook de tekstopbouw en genreconventies een belangrijk deel uitmaken van de leerplandoelen. Vakgerelateerde attitudinale eindtermen worden doorgaans niet beoordeeld.

In het algemeen weten de leerlingen wat van hen verwacht wordt. De vakgroep volgt de richtlijnen op van de verdeling van het gewicht van de punten voor dagelijks werk en examens. Bij de verrekening van de resultaten voor de examens wordt er doorgaans voor gezorgd dat het gewicht van de punten voor de vaardigheden hoger ligt dan dat voor de kenniscomponent. Dit is echter niet het geval voor het dagelijks werk waar vaak de kenniscomponent overweegt. De scoring voor de taaltaken is nog niet voldoende doordacht noch transparant genoeg. Er zijn echter positieve aanzetten tot het uitwerken van scorewijzers met criteria voor het beoordelen van de spreekvaardigheid en van de onderzoeksopdracht.

**Rapporteringspraktijk** De vakgroepen hebben aandacht voor het motiveren van de leerlingen. Dit komt tot uiting in de aanmoedigende commentaren op de rapporten. De rapporten vertonen echter zelden duiding van de tekorten en voorstellen tot remediëring.

**Uitrusting** De infrastructuur en uitrusting voldoen. Er zijn echter niet voldoende woordenboeken aanwezig. De integratie van ICT in het leerproces vindt steeds meer ingang. Lokalen zijn doorgaans beperkt aangekleed met didactisch ondersteunend materiaal.

**Leerbegeleiding** Bij de klasbezoeken werd vastgesteld dat er wordt gewerkt in een stimulerende sfeer. Leerlingen worden aangemoedigd tot participatie en interactie. De lessen verlopen doorgaans via onderwijsleergesprekken die veeleer leraargestuurd zijn. Bij een aantal lesbezoeken werd ook het gebruik van activerende didactische werkvormen waargenomen, waarbij leerlingen met elkaar communiceren en zo de taal intensief oefenen. Er is aandacht voor preventieve leerbegeleiding. De meeste lessen worden visueel ondersteund met behulp van eigentijdse projectiemogelijkheden. Leerlingen krijgen doorgaans studietips, ondersteunende compendia en, bij een aantal zelfstandige opdrachten, uitgewerkte studiewijzers. Het begeleid zelfstandig leren wordt gestimuleerd doordat leerlingen een reeks persoonlijke verwerkingsopdrachten moeten maken. Taken en toetsen worden meestal aangewend om het leerproces te ondersteunen doordat leerlingen feedback krijgen over fouten. Leerlingen die moeilijkheden ervaren, kunnen terecht bij hun leraar voor extra uitleg of ondersteuning. De effecten van de remediëring worden globaal opgevolgd bij klassenraden. Voor leerlingen met leerstoornissen worden sticordimaatregelen toegepast.

**Deskundigheidsbevordering** De vakgroepwerking krijgt een sterke vak- en graadgebonden invulling. Het overleg wordt nog niet voldoende aangewend als hefboom voor kwaliteitsverbetering. Er is veel informeel overleg. Formele afspraken betreffen vooral de keuze van het lesmateriaal en de planning en organisatie van uitstappen en activiteiten. Er is aandacht voor de horizontale samenhang binnen het curriculum maar nog weinig voor de verticale samenhang. Leraarafhankelijk worden er vakgerichte nascholingen gevolgd. De aanwezige deskundigheid bij een aantal leraren wordt evenwel nog niet altijd voldoende aangewend om de kwaliteit van het onderwijs in alle studierichtingen en klasgroepen te versterken.

### 3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

| Onderzochte erkenningsvoorwaarde                                                                                                                                                                        | ja, neen |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)                                                                                                     | ja       |
| Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)                                                                       | ja       |
| Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40) | ja       |

### 3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

| Onderzochte regelgeving                                                                                                                                                                                         | ja, neen |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| <b>Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 111 en 112)</b>                                                                                            | ja       |
| • de bijdrageregeling en afwijkingen                                                                                                                                                                            | ja       |
| • bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis                                                                                                                                                     | ja       |
| • het evaluatiestelsel met inbegrip van de remediëringmaatregelen                                                                                                                                               | ja       |
| • de verhaalmogelijkheden tegen eindbeslissingen van klassenraden over leerlingen                                                                                                                               | ja       |
| • studie-, orde en tuchtreglement waarbij het studiereglement de grote krachtlijnen van de organisatie van de studies bevat                                                                                     | ja       |
| • engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen (codex so, art. 111, §3)                                                                                                                  | ja       |
| <b>Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 t.e.m. 110/27)</b>                                                                                                              | neen     |
| <b>Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)</b>                            | ja       |
| <b>Respecteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/4)</b>                                                                                            | ja       |
| <b>Respecteert de school voor gewoon secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)</b> | ja       |
| <b>Verloopt het afleveren van attesten van verworven bekwaamheid correct? (codex so, art. 115, tweede alinea en 252, §1, b)</b>                                                                                 | ja       |
| <b>Verloopt het afleveren van attesten van lesbijwoning correct? (codex so, art. 115, derde alinea en 252, §2)</b>                                                                                              | ja       |
| <b>Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)</b>                                                                                                            | ja       |

## 4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

### 4.1 Professionalisering

#### 4.1.1 Deskundigheidsbevordering

**De school staat voor de kwaliteitsbewaking van deze variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.**

##### *Motivering*

De school hanteert een impliciete visie op de deskundigheidsbevordering: de nascholingsinitiatieven moeten functioneel zijn voor het schoolteam en het individu. Het beleid m.b.t. deskundigheidsbevordering is echter weinig doelgericht en planmatig. Niettegenstaande de aanmaningen bij de vorige doorlichting, kan de school geen nascholingsplan voorleggen. Dit is een inbreuk op de regelgeving (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, art. 8). Er wordt geen beginsituatieanalyse gemaakt om te peilen naar de noden van het team. Aansluitend bij de schoolcultuur stelt de directie de vakgroepen en individuele personeelsleden verantwoordelijk voor de eigen deskundigheidsontwikkeling, maar kadert deze niet in een prioriteitenbeleid met concrete doelen voor de vakgroepen en personeelsleden noch in een beleid m.b.t. de evaluatie van de personeelsleden.

De ondersteuning bestaat vooral uit het faciliteren en stimuleren van de initiatieven tot deskundigheidsbevordering. Er bestaan weinig procedures. De directie informeert de leraren en het administratief personeel over het externe aanbod. De personeelsleden en vakgroepen zijn verder zelf verantwoordelijk voor het opvolgen van het aanbod. Bij gebrek aan duidelijke beleidsprioriteiten op schoolniveau worden de pedagogische studiedagen voor de personeelsleden veeleer ad hoc ingevuld. De hulp van de pedagogische begeleidingsdiensten wordt ingeroepen op vraag van de vakgroepen, maar dit gebeurt veeleer beperkt. De aanvragen tot individuele nascholingen worden globaal getoetst aan een aantal criteria en meestal goedgekeurd. De schoolleiding legt geen minimum aan te volgen nascholingen op. Collegiale intervisie en overleg binnen de vakgroepen en, voor de eerste graad, met de basisschool worden aangemoedigd. De vakgroepwerking wordt in het algemeen als hefboom voor kwaliteitsverbetering beschouwd. Er wordt verder ook verwacht dat nascholingen worden gemultipliceerd binnen de vakgroepen. Er bestaan echter geen procedures voor de multiplicatie van de gevolgde nascholingen en voor de evaluatie ervan door de personeelsleden.

Door het gebrek aan gerichte opvolging van de professionaliseringsnoden en het vrijblijvende karakter van de deskundigheidsbevordering en het vakoverleg evolueren vakgroepen en leraren met wisselende snelheden. Een aantal leraren volgt nascholingen. Een aantal vakgroepen beschikt over voldoende zelfkritisch vermogen en ontwikkelingsdynamiek om een kwaliteitsvolle werking uit te bouwen. De deskundigheidsontwikkeling staat echter in het algemeen niet voldoende in dienst van de kwaliteitsverbetering van het onderwijs. Vakgroepen en leraren overleggen voorts ook niet altijd vanuit voldoende inzicht in onderwijskundige problematieken. Dit leidt bij een aantal leraren en vakgroepen tot lacunes in de leerplanrealisatie en tot een beperkte kwaliteit van de leerlingenevaluatie, leerbegeleiding, schoolloopbaanbegeleiding en rapporteringspraktijk. Daar staat evenwel tegenover dat de grote vrijheid en het vertrouwen die de vakgroepen en personeelsleden genieten een bron is van welbevinden en positieve dynamiek.

Nieuwe leraren worden voor praktische zaken opgevangen door de directie en voor didactische aspecten door de vakgroep. Er is echter geen gestructureerde aanvangsbegeleiding.

De besteding van de nascholingsgelden gebeurt conform de regelgeving.



Aangezien de school de deskundigheidsbevordering niet heeft uitgebouwd vanuit een weloverwogen visie gerelateerd aan prioriteiten, concrete doelen, acties en vooropgestelde (meetbare) resultaten, kan ze haar beleid ter zake moeilijk evalueren. Ze beschikt over te weinig procedures die haar toelaten om gegevens in kaart te brengen. Zo worden de extern gevolgde nascholingen niet systematisch geïnventariseerd en geanalyseerd en bestaat er geen procedure voor de opvolging van de implementatie van de verworven inzichten in de (onderwijs)praktijk. Aangezien de school ook geen functioneringsgesprekken houdt en de personeelsleden niet evalueert, biedt ook deze weg geen mogelijkheid tot het evalueren van haar beleid.

Het beleid rond de deskundigheidsbevordering is weinig geëvolueerd sinds de vorige doorlichting. De school heeft weinig aandacht voor de ontwikkeling van haar beleid op dat vlak.

#### *Inbreuk(en) op de regelgeving*

De school stelt geen nascholingsplan op. Dat is in strijd met het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8/05/2009, art. 8.

De school houdt geen functionerings- en evaluatiegesprekken. Dat is in strijd met PERS/2007/09 Functiebeschrijving en evaluatie.

## **4.2 Welzijn**

De resultaten van de controle van de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag.

## **4.3 Begeleiding**

### **4.3.1 Leerbegeleiding**

**De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor ondersteuning, ontwikkeling.**

#### *Motivering*

Leerbegeleiding vormt een belangrijk aspect van het schoolproject, ook als onderdeel van een bredere zorg voor de leerlingen. De visie op leerbegeleiding werd niet expliciet uitgeschreven, maar vertaalt zich wel in een aantal concrete initiatieven. Er worden geen geoperationaliseerde doelstellingen vooropgesteld.

Er is een structurele ondersteuning van de begeleiding via drie graadcoördinatoren. Samen met de adjunct-directeur en een vertegenwoordiger van het CLB vormen deze de cel leerlingenbegeleiding die elke maand overleg pleegt. De begeleiding van de leerprocessen wordt verder ondersteund door de werking van de klassenraden. De aanpak van de klassenraden en de verantwoordelijkheden van de leraren en klastitularissen worden echter niet duidelijk omschreven. De pedagogische raad zet momenteel stappen om dit uit te werken binnen een vademecum. Op zich zijn er voldoende klassenraden om het leerproces van de leerlingen gericht te kunnen opvolgen en ondersteunen. De klassenraden kunnen beroep doen op een aantal structurele tweedelijnsinitiatieven om leerlingen te remediëren. Zo zijn er inhaallessen over de middag voor de meeste vakken van de basisvorming, in de drie graden. Deze lessen richten zich zowel op het inhalen bij bijv. ziekte, als op gerichte remediëring bij tekorten. Dit wordt echter leraargebonden verschillend ingevuld. Er zijn geen overzichten van welke leerlingen van deze inhaallessen gebruik maakten en wat de aard was van de voorziene remediëring. Drie avonden per week is er een huiswerkklas waar leerlingen intensiever worden begeleid dan bij de avondstudie. Verder is er huiswerkbegeleiding aan huis waarbij een aantal leerlingen kunnen worden begeleid door studenten van een hogeschool. Er zijn ook specifieke bijlessen 'leren leren' voor leerlingen met studieproblemen, gevolgd door een terugkommoment om na te gaan of de studie-aanpak werd gewijzigd. Doordat men het aantal deelnemers bij deze bijlessen beperkt moet houden om een efficiënte didactische aanpak te ondersteunen, spitst het initiatief zich vooral toe op de eerste graad terwijl er zich in de tweede en derde graad ook nog duidelijke studieproblemen voordoen. Voor een beperkt aantal leerlingen is er twee middagen per week taalklas om specifiek te remediëren aan talige achterstanden.

De eerstelijnszorg op het vlak van remediëring wordt ondersteund doordat alle klastitularissen een middag per week 'open klas' hebben waar ze leerlingen kan uitnodigen voor algemene studiebegeleiding of waar leerlingen vakspecifieke ondersteuning kunnen krijgen. Ook voor de andere vakken zouden de leerlingen op remediëring door de leraren kunnen rekenen. Op basis van de vakdoorlichtingen en de analyse van het leerlingvolgsysteem blijkt dat de remediëring uiteindelijk sterk leraargebonden wordt ingevuld en dat er in een aantal gevallen te weinig werk wordt van gemaakt.

Bij de uitwerking van sticordi-maatregelen bij geattesteerde leerstoornissen is er intensief overleg met de ouders. Op basis van dat overleg wordt een concreet individueel begeleidingsplan uitgewerkt.

Er is in de eerste graad een tweewekelijks lesuur 'leefsleutels' waarin preventieve aandacht wordt geschonken aan leren studeren en aan studiekeuzebegeleiding. Daarnaast wordt van de leraren in alle graden verwacht dat ze aandacht hebben voor het ondersteunen van het 'leren leren', bijv. via het meegeven van specifieke leertips en leerstofoverzichten voor de examens. In de periode voor de examens volgen de klastitularissen in de eerste graad ook de studieplanning bij de leerlingen op. Het gericht werken aan bepaalde leercompetenties wordt verder ondersteund door een aantal specifieke initiatieven in de derde graad.

Er zijn momenteel nog geen duidelijke afspraken en verwachtingen met betrekking tot remediëring. Daardoor is er geen voldoende basis voor het aanzetten tot zelfreflectie en voor het concreet opvolgen van de leraren op dat vlak, bijvoorbeeld via de aanpak van de klassenraden. De afspraken van de klassenraden met betrekking tot remediëring of andere uitgevoerde initiatieven worden ook nog onvoldoende geregistreerd in het leerlingvolgsysteem. Verder zijn er geen duidelijke afspraken met de vakgroepen op het vlak van de uitwerking van vakspecifieke leerlijnen rond activerend lesgeven, begeleid zelfstandig leren en studievaardigheden. Hierdoor is er ook geen meer gerichte opvolging van een vakgebonden geïntegreerde aanpak van 'leren leren' mogelijk. Uit de vakdoorlichtingen blijkt dat de aandacht voor 'leren leren' vaak beperkt blijft. Overkoepelend zijn er geen gepaste beoordelingsmethodes om de doeltreffendheid van de aanpak op vlak van leerbegeleiding, ook gelinkt aan de leerlingenresultaten en attesteringen, te evalueren.

De school heeft aandacht voor de verdere ontwikkeling van de leerbegeleiding met een aantal structurele ondersteunende initiatieven (zie hiervoor). Daarbij tracht ze in te spelen op veranderende noden, bijvoorbeeld het groeiend aantal leerlingen met taalachterstand en studieproblemen.

## **4.4 Evaluatie**

### **4.4.1 Evaluatiepraktijk**

**De school staat voor de kwaliteitsbewaking van deze variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.**

#### *Motivering*

De school beschikt niet over een uitgeschreven visie op evalueren maar werkte wel een aantal procedures uit met betrekking tot rapporteren. De concrete uitwerking van het evaluatiebeleid wordt in handen gegeven van de vakgroepen. De doelstellingen van de evaluatie zijn weinig resultaatgericht geformuleerd mede omdat de vakgroepwerking onvoldoende efficiënt is georganiseerd om de gekregen verantwoordelijkheid op te nemen. Door een gebrek aan leerplangerichtheid vertoont de evaluatie graad-, vak- en leraargebonden verschillen.

Bij de deliberatie wordt een weging gemaakt waarbij het dagelijks werk voor een derde en de examens voor twee derde worden verrekend in het jaartotaal. De school hanteert een gelijke weging in alle graden. In de eerste graad worden sedert een aantal schooljaren voor sommige vakken geen examens georganiseerd maar hanteert men een mix van permanente en gespreide evaluatie. Het beleid geeft de ruimte aan de vakgroep om zelf voor de meest efficiënte evaluatievorm te kiezen.

Omtrent de evaluatie van algemene attitudes en vakattitudes werden geen schoolbrede afspraken gemaakt. De richtlijn om rapportcommentaren motiverend te formuleren wordt meestal opgevolgd. De school stimuleert het gezamenlijk opstellen van examens om de horizontale samenhang te bewaken. Tevens worden de vakgroepen aangemoedigd verticale leerlijnen uit te werken. Deze leerlijnen werden nog niet voor elk vak functioneel uitgewerkt waardoor de impact op de les- en evaluatiepraktijk beperkt blijft. Waar ze bestaan, focussen de leerlijnen zich voornamelijk op het aanbod en minder op de evaluatie. Het erkenningsonderzoek wijst uit dat er zelfs tussen parallelklassen soms grote leraargebonden verschillen in evaluatiestijl bestaan.

De school werkte een degelijk en efficiënt rapporteringssysteem uit dat de leerling een duidelijk beeld geeft van zijn vorderingen en de resultaten statistisch vergelijkt met de rest van de klasgroep. Het beleid gaat ervan uit dat een efficiënte rapportering een goede graadmeter is voor een valide evaluatie. Het erkenningsonderzoek toont aan dat dit echter niet noodzakelijk het geval is. Sommige vakgroepen evalueren weinig leerplangericht en de vakcommentaren op het rapport zijn weinig informatief. Sommige rapportcommentaren worden in het Frans of het Engels geformuleerd (voor de vakken Frans of Engels) wat de transparantie van de feedback naar de ouders niet ten goede komt.

Na bijna elk rapport buigt de klassenraad zich over de vorderingen die een leerling heeft gemaakt. De resultaten van de leerling worden vergeleken met de resultaten van de andere leerlingen van de klas. Informeel bestaat de doelstelling dat opvallende of structurele tekorten aanleiding geven tot remediëringstaken en –opdrachten die door de vakleraar worden opgevolgd. Uit het onderzoek naar leerbegeleiding blijkt dit echter niet steeds het geval te zijn. Daar de evaluatie bovendien niet voor elk vak even leerdoelgericht verloopt, kan ook de remediëring niet altijd doeltreffend zijn. De evaluatie is niet altijd afgestemd op het meten van de concrete remediëringssnoden van de individuele leerling. Toch worden al heel wat inspanningen geleverd om de leerlingen waar nodig te remediëren.

Er worden geen formele deliberatiecriteria gehanteerd. Elke leerling wordt besproken en bij twijfel attesteert men veelal in het voordeel van de leerling. De school heeft weinig B- of C- attesten maar hanteert een systeem van waarschuwingen. In een kennismakingsklassenraad bij de start van het schooljaar worden deze leerlingen in het bijzonder besproken. De ‘nieuwe’ vakleraar volgt de vorderingen van deze leerlingen op.

De motivering van de B- en C-attesten beperkt zich tot een opsomming van de (jaar)tekorten van de leerling en bevat geen vakinhoudelijke gegevens, wat strijdig is met de vigerende regelgeving. De onderbouwing is in vele van die gevallen juridisch aanvechtbaar. Ook de motiveringen van de adviezen van de klassenraden bevatten vaak nauwelijks relevante informatie. Het B.V.R. van 19/07/2002 betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs (art. 5, §8) en de omzendbrief SO 64 (punt 8.1.7) stellen uitdrukkelijk dat de school een motiveringsplicht heeft wanneer ze een B- of C-attest uitreikt. Zij moet een document overhandigen waarin een synthese ligt vervat van de elementen die hebben geleid tot de beslissing in hoofde van de leerling.

De doeltreffendheid van de evaluatie wordt gemeten aan de hand van een aantal parameters waaronder de resultaten van de leerlingen in het voortgezet onderwijs. De school geeft aan deze resultaten moeilijk te kunnen inventariseren. Daar waar men gegevens heeft verzameld, toont een vergelijking met het Vlaamse gemiddelde aan dat de leraren de resultaten veelal te optimistisch inschatten.

Het beleid geeft tevens aan dat een beperkt aantal onvoldoendes op het einde van het schooljaar een andere indicator is van een goede evaluatiepraktijk. Dit gegeven impliceert echter niet noodzakelijk een leerplangerichte evaluatie. Ondanks heel wat tekorten voor bepaalde vakken wordt er geen efficiënt bijsturingstraject opgestart.

Enkele leraren volgden de laatste jaren een aantal nascholingen betreffende evaluatie maar dit kaderde niet in een algemeen plan om de evaluatiepraktijk meer leerplangericht en/of competentiegericht te maken. Over het algemeen verloopt de evaluatie traditioneel en weinig ontwikkelingsgericht en blijven een aantal leraren/vakgroepen vasthouden aan hun evaluatiepraktijk alsof deze niet voor verbetering vatbaar zou zijn.

#### *Inbreuk(en) op de regelgeving*

De delibererende klassenraad onderbouwt de B- en C-attesten onvoldoende conform het Besluit van de Vlaamse Regering van 19/07/2002, art. 5, §5, 6 en 8 en de omzendbrief SO 64, punt 8.1.7.

#### **4.4.2 Rapporteringspraktijk**

**De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor doelgerichtheid, ondersteuning, ontwikkeling.**

##### *Motivering*

De communicatie met de leerlingen en hun ouders over de schoolse vorderingen verloopt op een gestructureerde manier via doordachte rapporten, oudercontacten en recent via het online open puntenboek.

De school zet de beschikbare digitale middelen zo efficiënt mogelijk in ter ondersteuning van de rapporteringspraktijk. Het beleid voorziet de nodige ondersteuning en de leraren houden zich nauwgezet aan de afspraken.

De rapporten van de individuele leerling geven een duidelijk overzicht van de vorderingen voor elk vak en de cijfergegevens worden statistisch verwerkt en overzichtelijk voorgesteld. De klastitularissen voorzien de rapporten van algemene commentaar ter aanvulling van de diverse vakcommentaren. De rapporten voor dagelijks werk lichten hoofdzakelijk de studiehouding toe en verwijzen zelden naar al dan niet verworven vaardigheden en vakattitudes. Er is aandacht voor bemoedigende commentaren maar remediërende commentaren komen weinig voor.

De school bewaakt onvoldoende de validiteit van de evaluatie waardoor de degelijk uitgewerkte rapporten te weinig relevante informatie bevatten (bijvoorbeeld ter onderbouwing van B- of C-attesten).

De school heeft er recentelijk voor gekozen de evaluatie transparanter te maken naar leerlingen en ouders door het gebruik van een online open puntenboek. Opmerkingen van leraren, ouders en leerlingen worden meestal ter harte genomen en de rapporten worden indien nodig bijgestuurd.

## 5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Het Scheppersinstituut biedt aso-studierichtingen aan met naast een A-stroom in de eerste graad een breed spectrum van structuuronderdelen in de bovenbouw.

De school wordt geleid door een directeur en adjunct-directeur die sterk complementair zijn. Toch is de onderlinge taakverdeling niet strikt afgelijnd. De adjunct-directeur neemt vooral de brede begeleiding en ondersteuning van de leerlingen waar, terwijl de directeur zich meer engageert voor de overige taken. De contacten met de ouders is voor de directie een gezamenlijke opdracht.

De directie stelt de begeleiding van de leerlingen en het bieden van optimale kansen in de groei naar volwassenheid als een essentieel doel. De schoolleiding hecht hierbij veel belang aan het geven van een brede vorming en het creëren van een warm, rustig en respectvol leer- en leefklimaat. Het participatief leiderschap krijgt gestalte door de inbreng van meerdere overlegorganen en de vakcoördinatoren. De bijsturing van beleidsinitiatieven gebeurt soms na een bevraging tijdens personeelsvergaderingen of pedagogische studiedagen. De directie houdt voorlopig geen functioneringsgesprekken waardoor ze deze momenten niet als een bijkomende vorm van zelfevaluatie benut. Het gedeeld leiderschap resulteert in een toegankelijk beleid dat streeft naar gelijkgerichtheid bij en appreciatie voor alle schoolparticipanten.

Het schoolbeleid beschikt niet over een expliciet uitgeschreven algemene visie noch over een dynamisch prioriteitenplan met operationele doelen. De directie speelt vooral in op de situationele noden. De schoolleiding gaat ervan uit dat iedere vakgroep zijn verantwoordelijkheid neemt en dat de individuele leraar zijn taak als een professional waarmaakt. Het berusten in deze situatie resulteert in een beperkte ontwikkeling, aansturing en opvolging van de onderwijskundige processen die op klasniveau soms zwak scoren. Ook de vakgroepen worden te beperkt gestuurd en begeleid. Hierdoor is er onvoldoende bewaking van een gelijkgerichte aanpak van de leerplanrealisatie en van de uitwerking van een doelmatige evaluatiepraktijk.

De school beschikt over de decretaal verplichte overlegorganen. Het LOC, de schoolraad, en de pedagogische raad worden actief betrokken bij het geven van tips en werkpunten. Ook op andere overlegmomenten participeert het personeel bij de besluitvorming door het aanreiken van een sterke-zwakteanalyse van het voorbije schooljaar en het uitwerken van de toekomstige jaarkalender. Items die de leerlingen aanbelangen worden sporadisch besproken met de leerlingenraad. Nieuwe ideeën, initiatieven en organisatorische veranderingen worden op de directieraad verder bestudeerd en op dat niveau worden ook de meeste beslissingen genomen. De werkgroepen die ad hoc worden opgericht, staan meestal in voor zeer gerichte schoolactiviteiten. Het directieteam vindt de berichtgeving via de website, de e-mail, de weekkalender en de digitale nieuwsbrief belangrijke communicatiemiddelen om participanten te informeren over de genomen besluiten.

Het talenbeleid leunt sterk aan bij het GOK-beleid en bij de leerbegeleiding. Het beleid wordt aangestuurd door de adjunct-directeur die vooral samen met de GOK-leraren, de leerlingenbegeleiders en de vakgroep Nederlands concrete acties uitwerkt. De school heeft aandacht voor het identificeren van taalzwakke leerlingen en leerlingen met talige leerstoornissen en zoekt er een gepaste begeleiding voor. Sticordimaatregelen worden in de meeste vakken opgevolgd. Op materieel vlak werd er een krachtige leeromgeving uitgebouwd. Het taalgericht vakonderwijs in zaakvakken wordt beperkt aangestuurd en opgevolgd en is bijgevolg wisselend van kwaliteit en sterk vak- en leraarafhankelijk. Er is aandacht voor het gebruik van Standaardnederlands en voor verzorgde communicatie. De werking rond moderne vreemde talen wordt nog niet opgenomen in het talenbeleid. Er is weinig aandacht voor het systematisch evalueren en bijsturen van het talenbeleid maar initiatieven worden wel verrijkt.

De schooldirectie creëert vooral een cultuur om de dingen die ze – ook vanuit traditie – goed doet, te borgen. Ze onderneemt echter veeleer fragmentair acties om haar eigen kwaliteit te meten en te verbeteren. Deze initiatieven zijn nog niet opgenomen in een globaal kwaliteitszorgsysteem. Zo heeft de externe preventiedienst een risicoanalyse laten uitvoeren bij het personeel. De school heeft al gebruik gemaakt van een PNIC-enquête, waarbij positieve, negatieve, interessante vaststellingen en conclusies uit een bevraging werden gedistilleerd. De terugkoppeling met de resultaten gebeurt tijdens de evaluatievergadering op het einde van het schooljaar en hebben doorgaans effect. Ook aan de peilingstoetsen wordt belang gehecht.

De enquêtes illustreren sterke eigenschappen van de school, maar geven ook aan dat er ruimte is voor verbetering. Tijdens sommige pedagogische studiedagen brainstormen de leraren over bepaalde thema's. Hierbij is niet alleen de betrokkenheid van het personeel doeltreffend, maar geven de reacties van de diverse groepen voldoende input om beleidssturingen en beslissingen vorm te geven.

Doordat de verzamelde gegevens niet systematisch worden geanalyseerd en geëvalueerd, komen verbeterpunten veelal informeel en met een bijzonder doel tot stand. De kwaliteitszorg heeft voor een aantal onderwijskundige processen nog te weinig effect. Sommige kwaliteitsmetingen zoals de opvolging van de doorstroming naar het hoger onderwijs worden niet systematisch voortgezet.

## **6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL**

### **6.1 Wat doet de school goed?**

#### **Wat betreft de erkenningsvoorwaarden**

- De leerplanrealisatie van Economie in tweede en derde graad.

#### **Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen**

- De professionele en opvoedkundige taakbekommernis en het engagement van de meeste personeelsleden.
- De aandacht voor het welbevinden van de leerlingen.
- De structurele uitwerking van de leerbegeleiding.
- De procedurele uitwerking van de rapporteringspraktijk.
- De aandacht voor brede vorming.

#### **Wat betreft het algemeen beleid**

- Het warme schoolklimaat.
- De zorg voor de leerlingen.
- De aandacht van de participatieve besluitvorming.
- De toegankelijkheid van het directieteam.
- De initiatieven m.b.t. de didactische uitrusting.

### **6.2 Wat kan de school verbeteren?**

#### **Wat betreft de erkenningsvoorwaarden**

- De implementatie van de specifieke eindtermen m.b.t. onderzoekscompetentie.
- De materiële en multimediale voorziening voor een aantal vakken.

#### **Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen**

- Het deskundigheidsbeleid.
- De aansturing en opvolging van de remediëring via de klassenraden.
- De registratie van de leerbegeleiding in het leerlingvolgsysteem.
- De afstemming van de evaluatie op de leerplandoelstellingen.
- De gelijkwaardigheid van de evaluatie als basis voor attestering.
- De aandacht voor leervaardigheid en vakgebonden attitudes in een aantal vakken.
- De verdere uitbouw en implementatie van het talenbeleid.

#### **Wat betreft het algemeen beleid**

- De uitwerking van een beleidsvisie en de concretisering in doelen.
- De uitbouw van een kwaliteitszorgsysteem.
- De opvolging van de leerplanrealisatie.
- De ontwikkeling, aansturing en opvolging van de onderwijskundige processen.
- De aansturing en opvolging van de vakgroepwerking.
- De aandacht voor interne en externe verantwoording.

### **6.3 Wat moet de school verbeteren?**

#### **Wat betreft de erkenningsvoorwaarden**

- De organisatie en de leerplanrealisatie van Techniek in de A-stroom.
- De leerplanrealisatie van socio-economische initiatie in het tweede leerjaar A van de basisoptie Moderne wetenschappen.
- De leerplanrealisatie van Frans in aso tweede graad in de studierichting Wetenschappen.
- De leerplanrealisatie van Engels en Frans in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen, Latijn-moderne talen, Moderne talen-wetenschappen en Moderne talen-wiskunde.
- De leerplanrealisatie van wiskunde in aso derde graad in de studierichting Economie-wiskunde.

#### **Wat betreft de regelgeving**

- De school stelt geen nascholingsplan op. Dat is in strijd met het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8/05/2009, art. 8.
- De school houdt geen functionerings- en evaluatiegesprekken. Dat is in strijd met PERS/2007/09 Functiebeschrijving en evaluatie.
- De delibererende klassenraad onderbouwt de B- en C-attesten onvoldoende conform het Besluit van de Vlaamse Regering van 19/07/2002, art. 5, §5, 6 en 8.
- Het vakantiewerk (cf. schoolreglement, hfst. 11 Evaluatie, 3.1) dat wordt gegeven indien de eindbeslissing wel uiterlijk 30 juni is genomen, is in strijd met SO64 art. 8.1.2.
- Het niet opnieuw inschrijven van leerlingen (cf. schoolreglement, hfst. 11 Evaluatie, 3.1) die hun vakantietaak niet maken, betreft hier een niet-reglementaire uitsluiting. Een leerling die de taak niet of niet goed genoeg maakt 'uitsluiten' kan niet, omdat 'uitsluiting' een tuchtmaatregel is. Cf. Codex secundair onderwijs, art. 112 en art. 113.



## 7 ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG

### 7.1 Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen':

#### **BEPERKT GUNSTIG**

omwille van het onvoldoende realiseren van de leerplandoelstellingen voor

| Structuuronderdeel                      | Basisvorming | Specifiek gedeelte |
|-----------------------------------------|--------------|--------------------|
| Graad 1 A                               | X            |                    |
| Graad 1 Latijn                          | X            |                    |
| Graad 1 Moderne wetenschappen           | X            | X                  |
| Graad 2 ASO Wetenschappen               | X            |                    |
| Graad 3 ASO Economie-moderne talen      | X            | X                  |
| Graad 3 ASO Economie-wiskunde           | X            | X                  |
| Graad 3 ASO Latijn-moderne talen        | X            | X                  |
| Graad 3 ASO Moderne talen-wetenschappen | X            | X                  |
| Graad 3 ASO Moderne talen-wiskunde      | X            | X                  |

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf 30-04-2016 opnieuw een controle uit.

### 7.2 Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de overige erkenningsvoorwaarden:

#### **GUNSTIG**

| Namens het inspectieteam                                              | Voor kennisname                            |
|-----------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|
|                                                                       |                                            |
| <b>Alex Maes</b><br>de inspecteur-verslaggever                        | Naam:<br>het bestuur of zijn gemandateerde |
| Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling |                                            |